

TÜRK-İS

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI

KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

AĞUSTOS 1990

SAYI : 249

HÜKÜMET-İŞÇİ-İŞVEREN ZİRVE TOPLANTISI

ZİRVENİN
GÜNDEMİ

SOSYAL GÜVENLİK

TÜRK-İŞ'İN
İSTEDİĞİ
YASA
DEĞİŞİKLİKLERİ
REKİ ETİ İVOR

1 HÜKÜMET-İŞÇİ-İŞVEREN ZİRVE TOPLANTISI

4 TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU: "SAVAŞA HAYIR"

6 TÜRK-İŞ'İN İSTEDİĞİ YASA DEĞİŞİKLİKLERİ BEKLETİLİYOR

14 EĞİTİM SEMİNERLERİ SÜRÜYOR

18 SENDİKALARDAN HABERLER

• T. HARB-İŞ

• MADEN-İŞ • TOLEYİS • BELEDİYE-İŞ

• YOL-İŞ • ÇİMSE-İŞ • DEMİRYOL-İŞ • TEKSİF

22 BATIDA VE BİZDE TÜKETİCİ BOYKOTLARI

24 SOSYAL SİGORTALAR KURUMU'NUN TOPLUMLA İLİŞKİLERİ

26 KÖŞEMDEN

27 GİDEREK BÜYÜYEN BİR SORUN : ÇEVRE

28 İŞARETLER

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
AYLIK YAYIN ORGANI

AGÜSTOS 1990
SAYI : 249

DERGİMİZ, BASIN
AHLAK YASASINA UYAR

SAHİBİ :
Türkiye İşçi Sendikaları
Konfederasyonu Adına
Genel Başkanı
ŞEVKET YILMAZ
•
YAYIN YÖNETMENİ :
MUSTAFA BAŞOĞLU
•

YAZI KURULU :
BURHAN DODANLI
ERKİN OKAY
•

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ :
ERDAL TÜT
•

FOTOĞRAFLAR :
NİHAT ÜSTÜN

DERGİ ADRESİ :

TÜRK-İŞ
GENEL MERKEZİ
KIZILAY - ANKARA
Tel : 133 38 24
Fax : 133 68 09

ABONE :

Yurtiçi
6 aylık 9.000.- TL.
Yıllık 18.000.- TL.

Yurtdışı
6 aylık 20.000.- TL.
Yıllık 40.000.- TL.

KAPAK VE
GRAFİK
DÜZENLEME :

**GRAFİK
STÜDYO**

134 16 67- ANKARA

DİZGİ VE BASKI :

**DEMİRCİOĞLU
MATBAACILIK**

134 14 71- ANKARA

BASKI TARİHİ :
17.9.1990

KAPAKTAKİ
KONU

HÜKÜMET- İŞÇİ-İŞVEREN ZİRVE TOPLANTISI

- ÇALIŞMA BAKANI AYKUT, TÜRK-İŞ VE TİSK YÖNETİCİLERİ 4 AĞUSTOS'TA BAŞBAKANLA GÖRÜŞTÜLER

ZİRVE TOPLANTISINDA
BAŞBAKAN SÖZ VERDİ
"Sorunlarınızı
çözeceğim..."

YILMAZ:

"Başbakan
söz verdi ama,
yapılanı görmeden
hiçbir şeye
inanmam..."

HÜKÜMET-İşçi-İşveren zirvesi, 4 Ağustos Cumartesi günü Başbakanlık konutunda yapıldı.

Başbakan Yıldırım Akbulut, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şev-

ket Yılmaz ile Genel Sekreter Orhan Balta, Genel Eğitim Sekreteri Mustafa Ba-

şbakan Sekreteri Mehmet Bamyacı, (Genel Mali Sekreter Enver Toçoğlu izinliydi) TİSK Başkanı Refik Baydur

Başbakan Akbulut, işçi sorunlarını çözeceğini vaadetti

ve TİSK Yönetim Kurulu üyeleri biraraya gelerek sosyal güvenliğe ilişkin sorunları ele aldılar. Başbakan Akbulut, toplantı sırasında yaptığı konuşmada işçi sorunlarına çözüm getireceklerini belirtirken, "Grev işçinin hakkıdır, ama ülke ekonomisini darboğaza sokabilecek grevler olmamalıdır." dedi.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut ise, daha önce taraflar arasında toplantı yaptıklarını hatırlatarak, GAP Bölgesindeki üçlü toplantıda sosyal güvenlikle ilgili olarak 12 maddelik bir protokol imzalandığını bildirdi. Aykut, taraflar arasında sorunların Başbakan'ın talimatıyla çözüme kavuşturulabileceği görüşünün hakim olduğunu belirterek, bu konuda Başbakan Akbulut'un destek ve yardımlarını istedi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz ise, çalışma hayatı önünde çeşitli engeller bulunduğunu söyledi. Şevket Yılmaz, SSK'dan sigortalı, eş, çocuk ve emeklilerle birlikte toplam 19 mil-

yon kişinin yararlandığını belirterek, her sigortalının ayda 350 bin lira prim ödemesine rağmen, bunun karşılığı olan hizmeti alamadıklarını söyledi. Yılmaz, "Sayın Başbakanın bu konuların hallinde evet demesi, meseleyi büyük ölçüde halledebilir." dedi. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Yılmaz, SSK'nın yeni açılan hastanelerine doktor, hemşire, teknisyen ve hatta müstahdem tayini yapılabilmesi için DPT'den de izin alınması gerektiğini belirterek, bu mecburiyetin kaldırılmasını istedi.

TİSK Başkanı Refik Baydur da, bu tür toplantıların belli sürelerde ilgili bakanların da katılması suretiyle yapılmasının yararına değindi. Baydur, konut edindirme fonu üzerindeki son zamların kaldırılmasını istedi.

VERİMLİLİK ve ÜCRET AYARLAMALARI

Zirve toplantısında konuşan Başbakan Yıldırım Akbu-

lut, her şeyden önce Türkiye'de iş barışının sağlanması gerektiğini kaydetti. Ülkenin kalkınabilmesi, güçlenbilmesi ve vatandaşların refah seviyesinin artırılabilmesi için hızlı bir şekilde çalışmak zorunda olduğunu ifade eden Akbulut, bu hedefe ulaşabilmenin yollarının birlikte aranması gerektiğini söyledi. Başbakan Yıldırım Akbulut, "İşçi, elbetteki günün şartlarına göre insanca yaşayabileceği sosyal imkanlara kavuşturulmalı ve bu ortam kendisine hazırlanmalıdır. İşveren, özel teşebbüs ve devlet olarak gözönüne alındığında, yapılan işin kapasitesi gözönünde bulundurularak, verimliliğini sağlayabilecek biçimde ücret ayarlamalarının yapılmasının elzem olduğu kanaatini taşıyorum" dedi.

GREV HAKTIR

Başbakan Yıldırım Akbulut, şöyle devam etti:

"Grev işçinin hakkıdır. Bunu hepimiz kabul ediyoruz

ve savunuyoruz. Ama grevler Türk Ekonomisini de zorlayacak biçimde ve boyutta olmamalıdır. Bu sözlerimi herhangi bir işçi ve işveren davranışını eleştirmek maksadıyla söylemiyorum. Çünkü, her iki kesime de inancım sonsuz. Her ikisinin fonksiyonlarını, hak ve vazifelerini kabul ediyorum.

Bir ülkede, ülkenin ekonomisini çıkmaza, darboğaza sokabilecek grevler olmamalıdır. Grev haktır, ama öyle aylarca grev sürmemelidir.

Ekonominin belli bir gücü vardır. O güç zorlanarak, eğer bir pazarlık yapılmazsa veya böyle bir ortam hazırlanır, ekonominin dayanamayacağı noktada pazarlık yapıp, sözleşme imzalanması dahi sonunun geleceğini tahmin etmiyorum."

ANLAŞAMAYACAĞI MİZ KONU OLAMAZ

Başbakan Akbulut, problemlerin ortaya konması ve

Zirveye katılan hükümet, işçi, işveren temsilcileri toplu halde

tartışarak sonuca kavuştu-
rulması gerektiğini de belir-
terek, "Problemleri ortaya
koyalım. Hemen de bitirelim
iş. Anlaşamayacağımız ko-
nu olamaz. Biraraya gelip ko-
nuşamazsak, meseleleri or-
taya koyup açıklıkla çözüm
tarzını arayamazsak, görevi-
mizi yapmıyoruz demektir.
Bu toplantılar daha sıkça ya-
pılmalıdır. Hatta ilgili bakan-
ları çağırıp meseleleri çöze-
riz. Ben size yardımcı olu-
rum" diye konuştu.

BAŞBAKAN'IN YARDIM SÖZÜ

Basına kapalı olarak yak-
laşık iki saat süren toplantı-
dan sonra, Başbakanlık Ko-
nutu'ndan çıkarken bir açık-
lama yapan TÜRK-İŞ Genel
Başkanı Şevket Yılmaz, DPT,
hastane, ilaç israfı ve kadrolar
konusunda Başbakanın
yardımcı olacağını bildirdiği-
ni söyledi.

Yılmaz, toplu konut fonu
ile ilgili taleplerin ise, Mali-
ye ve Gümrük Bakanı'nın ka-

tılacağı bir başka toplantıda
ele alınacağını belirtti.

YASA DEĞİŞİKLİKLERİ

Toplantıda, Başbakan
kamu kesimi toplu iş sözleş-
melerindeki çıkmazlar hak-

kinda da bilgi verdiklerini
kaydeden Şevket Yılmaz,
Anayasa ve yasalarda yapı-
lmasını istedikleri değişiklik-
leri ise gündeme getirmedi-
klerini bildirdi. Yılmaz, bu ko-
nuda şöyle konuştu: "İşve-
renler varken konuşmam on-
ları. Bu konuda Başbakanla
ayrıca görüşmek için rande-
vu gününü de tespit etme-

dim, onlar bilmesin diye"
Şevket Yılmaz, "Görüşme-
den memnun musunuz?"
şeklindeki bir soruyu ise,
"Sayın Başbakan söz verdi,
ama ben yapılıp görmeden
bir şeye inanmam artık" di-
ye cevapladı.

Zirvede işveren heyeti

TÜRİİŞ YÖNETİM KURULU:

"İrak Kuveyt'i derhal terketsin ve çıkacak bir savaşa Türkiye katılmasın."

GENEL BAŞKAN YILMAZ'IN ÖNERİSİNİ BENİMSEYEN APRO İCRA KURULU, SALDIRGAN İRAK'I ŞİDDETLE KINADI.

İCFTU'DA SADDAMA ÇEKTİĞİ TELGRAFTA, KENDİSİNİ EŞİ GÖRÜLMEMİŞ BARBARLIKLA SUÇLADI

TÜRİİŞ YÖNETİM KURULU, 24 AĞUSTOS'TA DA TBMM'NİN TOPLANMASINI İSTEMİŞTİ

TÜRİİŞ Yönetim Kurulu, bir ayı aşan "Körfez Krizi" yüzünden patlak verecek bir savaşa, Türkiye'nin bulunmaması gerektiği yolundaki görüşünü tekrarladı.

Zayıf da olsa, bu anlaşmazlığın çözümü için başlatılan barışçı yolların sonuna kadar denenmesindeki faydalara değinen TÜRİİŞ Yönetim Kurulu, ülkesini seven ve milli çıkarlarımızı gözeten herkes gibi işçilerin ve sendikaların da, "SAVAŞA HAYIR" dediğini belirterek, mağluplar kadar galip sayılanların da onulmaz yaralar aldı-

ğı bugünün savaşlarından, en çok bizim gibi kalkınmakta olan devletlerin zarar gördüğünü hatırlattı.

Türkiye'nin şu ana kadar Birleşmiş Milletler kararı çerçevesinde başlattığı ambargo uygulamasını ödünsüz sürdürmesinden yana olan TÜRİİŞ Yönetim Kurulu'nun konuyla ilgili bildirisinde daha sonra şöyle denildi:

"İşçiler, sendikalarımız ve onların üst örgütü TÜRİİŞ, körfez krizi nedeniyle Türkiye'nin sıcak bir savaşta taraf ve hedef olmasını istememektedir.

Çeşitli vesilelerle belirttiğimiz bu görüşümüz, uluslararası işçi kuruluşlarının toplantılarında açıkça dile getirilmiştir. ICFTU'nun Asya-Pasifik Bölgesi Örgütü APRO'nun Ağustos ayın içinde Honkong'daki İcra Kurulu toplantısında, İcra Kurulu üyesi sıfatıyla bir öneri sunan Genel Başkan Şevket Yılmaz, Irak'ın Kuveyt'i işgal ve ilhakının kınanmasını istemiştir."

Bu önerinin benimsenmesi üzerine alınan APRO İcra Kurulu kararında, özetle şu görüşlere yer verilmiştir:

"Bugünün dünyasında eşli olmayan ve uluslararası hukuk kurallarını çirkin şekilde hiçe sayan saldırgan Irak'ın askeri yönetimi şiddetle kınanmaktadır.

ICFTU/APRO, bu saldırının uluslararası bir çatışmaya yol açmasından endişe duymaktadır. Irak askerlerinin kayıtsız şartsız Kuveyt'ten çekilmesini isteyen ICFTU/APRO, bu konudaki Birleşmiş Milletler kararlarına uyması için Irak Hükümetine çağrıda bulunmaktadır. Ayrıca, hükümet kontrolü altında bulunan Irak işçi Sendikalarının Bağdat'ta yapmayı planladığı konferansa ise, hiçbir üye kuruluşun katılmamasını isteyen ICFTU/APRO, bu boykotla saldırgan Irak'ın, ülkesinde bulunan insanlara ve işçilerin sendikal haklarına karşı gösterdiği düşmanca tavrını protesto etmektedir."

Öte yandan, saldırı ve ilhakın hemen ardından toplanan uluslararası üst kuruluşumuz ICFTU Yönetim Kurulu da, 27 Ağustos'ta Saddam Hüseyin'e çektiği telgrafa, kendisi 102 ülkede 100 milyon işçi adına son kez uyarılmıştır.

ICFTU'nun bu telgrafında, "Ülkenizdeki yabancıların rehline olarak tutulup, savaş siperi gibi kullanılmaları, çağımızda görülmemiş bir barbarlıktır. Bu davranışınız, uluslararası sendikacılık hareketi içinde de tiksindirici duygular yaratmıştır. Tuttuğunuz rehaneler arasında çok sayıda sendikali işçi ve sendikacı bulunmaktadır. Üyemiz olan 141 Konfederasyon adına, bu hareketinizi kınıyor ve sizi, Güvenlik Konseyi kararlarına uymaya davet ediyoruz." denilmiştir.

Bu duyguları aynen paylaşan TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu da, saldırgan Irak'ın koşulsuz olarak işgal ettiği Kuveyt'ten hemen çekilmesini bir kez daha talep ederken, dünya barışını tehlikeye sokan Saddam Hüseyin'i, insanlık çizgisine çağırılmaktadır.

Buna rağmen bildiğini okuyan Saddam'ı hizaya getirebilmek için mutlaka bir savaş gerekiyor, temennimiz Türkiye'nin bu sıcak çarpmada taraf ve hedef olmamasıdır.

**“TÜRK-İŞ,
KÖRFEZ KRİZİ
NEDENİYLE
TÜRKİYE'NİN
SICAK BİR
SAVAŞTA
TARAF VE HEDEF
OLMASINI
İSTEMEMEKTEDİR.”**

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, direkt hasım olmadığımız bu davada, ülkemizin gereksiz yere bir savaş macerasına itilmesine karşısındır.

Yangının eşiğinde bir Türkiye'nin, böyle bir çatışmadan büyük zarar görmemesi imkânsızdır.

Esasen bu kriz başladığından bu yana, soğuk savaş hali bulunmasına rağmen Türkiye'nin uğradığı maddi kayıplar ortadadır.

Büyük yatırımlara girilen Türk müteşebbisleri, savaş havası içinde şantiyelerini kapatınca, Irak, Kuveyt ve hatta Suudi Arabis-

tan'da yıllardır çalışan binlerce işçimiz kaçarcasına her türlü güvenceden yoksun olarak parasız pul-suz Anavatan'a dönmüşlerdir.

Şimdiye kadar kararlı bir tutum izleyen Türkiye'nin parasal kayıpları, şu ya da bu şekilde karşılanabilir. İşin hakkası da budur..

Ama Körfez ülkelerinde çalışırken işinden ve aşından olan işçilerimizin kaybolan haklarını kim verecek?

Saldırgan Irak mı? ABD mi? Yoksa Suudi Arabistan mı?

Belki de hiçbir...

Onun için yapılan temaslarda resmi makamların bu hususu da gözardı etmemesi ve Türk Hükümetinin şimdiden bu konuyu aydınlatması gerekmektedir.

Birleşmiş Milletlerin bile askeri yaptırımı henüz göze alamadığı bir dönemde, Türkiye'nin, sırt sıvazlamalarına kanarak, fevri kararlarla süper güçlerin dümen suyuunda ülkesini bir savaş alanı haline getirmesi asla düşünülmemelidir.

TBMM'nin bu yolda alacağı her kararı titizlikle inceleyip, hükümete hangi konuda yetki verilecekse o ölçüde karara varması gerekmektedir. Bu günkü ortamda ise, bu kararın askeri güç kullanmaya yönelik olmadığı açıktır. Oysa Hükümetin Anayasa'ya sığınip daha önce reddedilmesine rağmen, bu defa yeniden Körfeze asker gönderme veya yabancı askerleri ülkede bulundurma şeklinde TBMM'den yetki isteği, yine gündeme getirilmektedir. Böyle bir yetkiyi Türkiye'yi savaşın eşiğine taşıması açısından çok tehlikeli gören TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, bu gibi tasarruflardan kaçınılması gerektiğini hatırlatmıştır.

Kalkınmakta olan Türkiye'nin, istenmeyen sonuç olan savaşa değil, yurtdışında olduğu kadar, içeride de kesintisiz bir barışa ihtiyaç duyduğu unutulmamalıdır.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 24 Ağustos tarihli bildirisinde de, olağanüstü durum dolayısıyla TBMM'nin hemen toplanması gerektiğini belirtmiştir.

Verilen tekliflerin üzerinden aylar geçtiği halde, henüz bir sonuç yok

TÜRK-İŞ'İN İSTEDİĞİ YASA DEĞİŞİKLİKLERİ BEKLETİLİYOR

TÜRK-İŞ'in 22 Mart'ta Başbakan Yıldırım Akbulut'a dosya halinde verdiği Anayasa ve yasa değişiklik önerileri, geçen yasama döneminde TBMM'ye maalesef sunulmadı.

Dergimizin geçen sayısında Anayasa önerilerimiz yer almıştı. Bu sayımızda ise 2821 sayılı Sendikalar Yasasında istediğimiz değişiklik önerilerimiz bulunuyor. Gelecek sayımızda da, diğer yasalarda değiştirilmesini isteyip de hükümete verdiğimiz önerilerimizi sunacağız.

2821 SAYILI

YASAYA AİT

ÖNERİLERİMİZ

MADDE 1 - AMAÇ

Bu kanunun amacı, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerin korunması ve geliştirilmesi için çalışanlar ve işverenler tarafından meydana getirilen sendikalar ile konfederasyonların kuruluşu, teşkilâtı, faaliyeti ve denetlenmesi esaslarını düzenlemektir.

GEREKÇE

Sadece işçilere değil, tüm çalışanlara sendika kurma ve sendikal faaliyetlerde bulunma hakkının tanınması amacının sonucu olarak madde metnindeki "işçiler" ibaresi "çalışanlar" olarak değiştirilmiştir.

Anayasanın 51. maddesi için önerdiğimiz değişikliğe paralellik sağlayan 1 inci maddedeki bu değişiklik önerisi, aynı zamanda ILO Sözleşme ve Tavsiye Kararlarına da uygunluk sağlayacaktır.

MADDE 2 - TANIMLAR

(Fıkra 1)

"...Çalışan = a) İşçi: Hizmet aktine dayanarak çalışanlar ile, memur statüsü dışında çalışmakta olanlara denir."

b) Memur: "Devletin, Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri yürütenlere denir."

(Fıkra 4)

"...İşveren: İşçi sayılan kimselerle memurları çalıştıran gerçek ve tüzel kişiye ve tüzel kişiliği olmayan kamu kuruluşuna denir."

(Fıkra 10)

"...Sendika: Çalışanların veya işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için meydana getirdikleri tüzel kişiliğe sahip kuruluşlara denir."

GEREKÇE

Tüm çalışanların sendikal haklardan yararlanmaları ve sendika kurabilmeleri amacının gerçekleşebilmesi için, yasanın 1 nci maddesinde önerdiğimiz değişikliğe paralel olarak 2 nci maddenin 1,4 ve 10. fıkralarındaki tanımlarda değişiklik yapılması gerekli görülmüştür.

MADDE 3 - İŞÇİ ve İŞVEREN SENDİKALARI

Fıkra/İki: "...İşveren sendikaları, işkolunda ve Türkiye çapında faaliyette bulunmak amacıyla bu işkolundaki işverenler tarafından kurulur..."

GEREKÇE

Yasanın 1 nci maddesinde önerilen değişikliklerle tüm çalışanların sendika kurma ve sendikal faaliyette bulunma amacı güdüldüğü açıklanmıştır.

İşçiler dışındaki "çalışanların" sendika kurma ve sendikal faaliyette bulunma usul ve koşulları ayrı bir yasa ile düzenlenebileceği düşüncesi ile bu yasanın işçi sendikalarının, kuruluş, teşkilat, faaliyet ve denetlenmesi esasları düzenlemesi ilkesi benimsenmiştir.

Devletin aynı zamanda işveren olması nedeniyle, kendi işçileri karşısında sendika kurması, güçsüzün güçlüye karşı korunması ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Kamu işveren sendikası, sosyal devlet ilkesi ile de bağdaşmamaktadır. Bu nedenle, işçilere karşı kamu işveren sendikaları kurulmasına imkân tanıyan düzenlemeye son verilmesi, Devletin emeği koruyup işçi/işveren arasındaki dengeyi sağlayarak çalışma barışını gerçekleştirmesi görevinin yerine getirilmesi gereğidir. Bu düşünce ile ikinci fıkrada yer alan ve kamu işveren sendikalarının kurulması imkan sağlayan düzenleme kaldırılmıştır.

Ayrıca, sendikaların, şube açabilmelerinin usul ve şartlarının kendi tüzüklerinde belirtilmesinin doğru olacağı görüşü ile, maddenin son fıkrasındaki şube açmayı genel kurul kararına bağlayan fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Fıkra/Son: "Sendikalar, tüzüklerinde belirtmek şartıyla şube açabilirler."

MADDE 4 - İŞKOLUNUN BELİRLENMESİ

"Bir işyerinin girdiği işkolunun tesbiti Yetki Tesbit Kurumu tarafından yapılır. Kurum kararı Resmi Gazete'de yayınlanır. İlgililer, kararın yayımını müteakip onbeş gün içinde iş davalarına bakmakla görevli mahalli mahkemede dava açabilirler."

bilirler. Mahkeme iki ay içinde kararını verir. Kararın temyiz edilmesi halinde Yargıtay uyuşmazlığı iki ay içinde kesin olarak karara bağlar.."

GEREKÇE

2822 sayılı TİSGL Kanununda, yetkili sendikanın belirlenmesi ile görevli ve yetkili olacak biçimde oluşturulan "yetki tesbit" kurumunun, işyerinin girdiği işkolunu belirleme yetki ve görevi ile techiz edilmesi, Kurulun oluşturulmasını gerektiren nedenlerin sonucudur. İdari makamın, sendikaların yetki alanlarının ve çalışma sahalarının belirlenmesinde taraflı davranabileceği düşüncesi ile, belirleme görevini tarafsız bir kurum olan Yetki Tesbit Kurumuna bırakılması objektif sonuca varılabilmesini mümkün kılacaktır.

MADDE 5 - KURUCULARDA ARANACAK NİTELİKLER

"Sendika kurucusu olabilmek için; Türk vatandaşı, medeni hakları kullanmaya ehil ve sendikaların kurulacağı işkolunda fiilen çalışır olmak; kamu hizmetlerinden mahrum edilmemiş bulunmak; Türkçe okur-yazar olmak, zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, dolandırıcılık, hırsızlık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflâs gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçlarından biriyle hapis cezasına hüküm giymemiş bulunmak; Türk Ceza Kanunun ikinci kitabının birinci bâbında yazılı suçlardan veya Türk Ceza Kanununun 312. maddesinin ikinci fıkrasında yazılı halkı sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığı gözeterek kin veya düşmanlığa açıkça tahrik etme suçlarından veya Türk Ceza Kanununun 538 nci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı eylemlerle aynı Kanunun 537 nci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yazılı eylemleri ideolojik amaçlarla işlemekten hüküm giymemiş olmak şarttır."

İşveren sendikasının kurucusunun tüzel kişi olması halinde tüzel kişiyi temsil eden gerçek kişide işkolunda fiilen çalışma şartı hariç yukarıdaki bütün şartlar aranır."

GEREKÇE

Sendika kurucusu olabilmek için, sendikanın kurulacağı işkolunda fiilen çalışır olmak kuralı korunmalı, bunun yanında, maddede yer alan, "en az 1 yıldan beri çalışır olma zorunluluğu" ve "Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun 68, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 79. maddelerine göre mahkumiyet halinde sendika kurucusu olunamayacağına" dair düzenleme kaldırılmalıdır.

Sendika kurucusu olabilmeyi zorlaştırmak ve yönetici sıfatıyla doğrudan ilgili bulunmayan fiillerden ötürü suç işlemiş kişilerin sendika kurucusu olmalarını engellemek, Anayasa ile teminat altına alınmış olan bu hakkın özünü kısıtlamak anlamına gelecektir. Özellikle, 2822 sayılı Yasanın 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77 ve 79 ncu maddelerini ihlâl ettikleri gerekçesi ile bu fiilleri işleyenlerin kurucu ve yönetici olmalarını engellemek bir fiilden dolayı iki ayrı ceza vermek anlamına gelecektir ki, böyle bir düşünce ceza hukukunun temel kurallarına aykırıdır.

Yasaların suç saydıkları fiilleri işleyenler ilgili hüküm gereğince esasen cezalandırılmakta olduklarından, mahkeme kararı ile çarptırıldıkları cezadan ayrı ve fazla olarak kurucu ve yönetici olabilmek haklarının ellerinden alınması haksızlık teşkil edecektir.

Bu düşüncelerle, anılan cümlelerin madde metninden çıkarılması gerekli görülmüştür.

MADDE 7 - SENDİKA ve KONFEDERASYONUN TÜZÜĞÜ

(Fıkra 1) "...Sendika ve Konfederasyonlar ana tüzüklerini genel kurullarında serbestçe düzenleme yetkisini haiz olmakla birlikte, aşağıdaki hususların tüzüklerde belirtilmesi zorunludur..."

GEREKÇE

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) nun, sözleşme ve tavsiye kararlarının temel kurallarından birisi, sendikaların, "iç düzenlemelerini serbestçe belirleyebilme hakkı"dır.

Bu kural, sendikalaşma hakkının ve sendikal faaliyet serbestisi hakkının müdahalesiz işlemesi gereğinin tabii sonucudur.

Sendika ve konfederasyonların iç düzenlemelerini serbestçe belirleyememesi, idari organların iç düzenlemelere müdahale etmesi yada sınırlamalar getirmesi, özgürlüğe demokratik sistemin kabullenemeyeceği bir olgudur.

Açıklanan gerekçelerle birinci fıkranın yukarıdaki biçimde düzenlenmesi gerekli görülmüştür.

MADDE 9 - ORTAK HÜKÜMLER

Sendikaların, sendika şubelerinin ve konfederasyonların zorunlu organları; genel kurul, yönetim kurulu, denetleme kurulu ve disiplin kuruludur.

Sendika ve konfederasyonlar ihtiyaca göre başka organlar da kurabilirler. Ancak bu organlara zorunlu organların görev, yetki ve sorumlulukları devredilemez.

Genel kurul dışındaki zorunlu organlara seçilen asıl üye sayısı kadar yedek üye seçilir.

Genel kurul tarafından seçilen organların üyelerinin ad ve soyadları, meslek ve sanatları, ikâmetgahları ile tüzük değişiklikleri ve tüzüğe göre şubelerin açılması, sendikanın ve şubesinin bulunduğu illerin valilikleri ile bölge çalışma müdürlüklerine onbeş gün içinde gönderilir ve 8. maddeye ilân edilir. Ancak şube genel kurulu tarafından yapılan seçim sonuçları, şubenin bulunduğu mahalde ilân edilir.

İşveren sendikalarında üyelerin genel kurulda ve diğer zorunlu organlarda kaç kişi ile temsil edilebilecekleri tüzüklerinde belirtilir.

GEREKÇE

2821 sayılı Sendikalar Yasasının "Ortak Hükümler" başlığını taşıyan 9 ncu maddesinin beşinci fıkrasında; "*sendikaların, sendika şubelerinin ve konfederasyonların genel kurul dışındaki organlarının, üyeliklerine aynı kişi üst üste dört olağan genel kurulca seçilebilir. Bu süre sonunda aradan bir olağan genel kurulun toplanması için gereken süre geçmedikçe aynı kişiler tekrar organlara üye seçilemezler. Ancak bu görev sürelerinin hesabında, sendika ve sendika şubesi için toplam dört olağan genel kurul, konfederasyondaki süre için ise ayrıca dört olağan genel kurul olarak hesaplanır.*" şeklinde yer alan hüküm, seçme ve seçilme özgürlüğünü kısıtlayan bir düzenlemedir. Sendika yöneticileri bakımından görevde kalabilme süresi yönünden getirilen yasaklama demokratik ilkelerle bağdaşmaz. Türkiye, 6 Eylül 1987 tarihinde yapılan —Anayasa Halk Oylaması— sonucu "*yasaksız bir demokrasi*" istediğini kanıtlamıştır. Öte yandan bu hüküm yürürlükte kalması halinde yasanın geçici dördüncü maddesi ile getirilen istisnai düzenleme 1992 yılı sonunda hükmünü icra etmiş olacak ve bu tarihte sendika, sendika şubesi ve konfederasyon yöneticilerinin % 90'ı yukarıda belirtilen 9 ncu maddenin 5 nci fıkrası nedeniyle tekrar göreve seçilemeyecekler ve böylece tecrübeli sendikacıların tamamına yakını tasfiye edilmiş olacaktır.

Bunun yanı sıra, Anayasanın 51 nci maddesi ile getirilmiş olan, yönetici olabilmek için 10 yıl bilfiil işçi olarak çalışmış olma şartı karşısında, sendika, sendika şubesi ve konfederasyonun zorunlu organlarına seçilebilecek yönetici aday bulmak bakımından da maddi imkânsızlıklar doğacaktır.

9 ncu maddenin 5 nci fıkrasının yürürlükten kaldırılması halinde, hükmü kalmamış olan geçici 4 ncü maddenin de kaldırılması gerekmektedir.

Maddenin 6 ncı fıkrası;

"Sendika, sendika şubesi veya konfederasyonların yöneticileri, kamu kurum veya kuruluşları ile bunların katıldıkları teşebbüs veya ortaklıkların, yönetim veya denetim kurullarında görev aldıkları takdirde sendika veya konfederasyonlardaki görevleri sona erer. Ancak, diğer kanunlarda hüküm bulunması halinde bu fıkra hükmü uygulanmaz." hükmünü taşımaktadır.

Sendika yöneticilerinin kamu kurum ve kuruluşlarında yöneticiliğinin yasaklanması, tüm çağdaş ülkelerde benimsenen yönetime katılma ilkesine aykırı, gereksiz bir kısıtlamadır.

Aynı maddenin 8 nci fıkrasına göre;

"Genel kurul dışındaki organlara seçilen yöneticilerin 5 inci madde de sayılan suçlardan biri ile mahkûm olmaları halinde görevleri kendiliğinden sona erecektir." 5 inci madde özellikle 2822 sayılı TİSGLK.na yapılan yollamalar, yöneticilerin her an bu çeşit bir takibata uğramasına ve yöneticiliğinin son bulmasına yol açacak niteliktedir.

Yukarıda açıklanan düzenlemeler "*işçilerin kendilerini temsil edecek yöneticileri özgürce seçme hakkı*" bakımından son derece haksız ve ağır bir kısıtlamadır. Düzenleme ILO'nun 87 sayılı Sözleşmesini açıkça çiğnemektedir.

Bu nedenlerle 9 ncu maddenin 5 nci, 6 ncı ve 8 nci fıkralarının yasa metninden çıkarılması ve kaldırılması gerekli görülmektedir.

MADDE 11 - GENEL KURULLARIN GÖREVLERİ

Sendika ve konfederasyonların, genel kurullarının görev ve yetkilerini tüzüklerinde özgürce belirleme hakları saklı kalmak üzere, genel kurulların başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

8) Şube açma, şubeleri birleştirme veya kapatma veya bu konularda yönetim kuruluna yetki verme,

GEREKÇE

Sendika ve konfederasyonların, iç işleyişlerini tüzükleri ile serbestçe düzenleme hakları vazgeçilmez temel hak niteliğinde görüldüğü için maddenin ilk fıkrasının başına "*sendika ve konfederasyonların, genel kurullarının görev ve yetkilerini tüzüklerinde özgürce belirlemeye ilişkin haklarının saklı tutulacağı*" cümlesi eklenmiştir.

Ayrıca maddenin şubeleri açma konusunda yönetim kuruluna yetki verilebilmesini öngören (8) numaralı bendindeki yetki, genişletilerek, şube açma ile birlikte, şubeleri birleştirme veya kapatma konularında da genel kurulca, yönetim kuruluna yetki verilebilmesi imkânı yaratılmıştır.

Şubelerin açılması, birleştirilmesi yada gerektiğinde kapatılması aynı ihtiyaç ve gerekçelerin sonucu olabilmektedir.

Genel kurulun, şube açma konusunda yönetim kuruluna yetki verirken, birleştirme ve kapatmak hallerinde yetkiyi kendisinde tutmasının inandırıcı açıklaması yoktur.

Öte yandan bu bent, iki genel kurul tarihi arasında şubelerin birleştirilmesi yada kapatılması zorunluluğunun doğması hallerinde sendikayı işlevsiz bırakabilmekte, gerekli önlemlerin alınması yolunu kapatmakta yada sendikaya mali yükler tevdim edebilmektedir.

Bu düşüncelerle (8) numaralı bendin yukarıdaki şekilde değiştirilmesi gerekli görülmüştür.

MADDE 14 - SEÇİMLERİNDE UYGULANACAK ESASLAR

Maddenin 14 üncü fıkrasının, aşağıdaki açıklanan gerekçelerle, madde metninden çıkarılması öngörülmektedir.

GEREKÇE

Maddenin ondoördüncü fıkrası;

"...İşçi sendikası veya konfederasyonların genel kurul dışındaki zorunlu organlarına seçilebilmek için 5. madde aranan şartlara ilâveten en az on yıl bilfiil çalışmış olmak, şube zorunlu organlarına seçilebilmek için ise 5. madde de aranan şartlara haiz olmak gerekir..." hükmünü içermektedir.

İşçi sendikası yöneticisinin *"işçi statüsünde"* kabul edilmesi gibi çarpık bir anlayışı yansıtan bu düzenleme hiçbir mantıkla açıklanamaz. Herşeyden önce yöneticinin *"işçi"* olduğu teslim edilmeli, Anayasanın 51 nci, Sendikalar Yasasının 5 nci maddesinde yaptığımız açıklamalar doğrultusunda maddenin 14 ncü fıkrası kaldırılmalıdır.

MADDE 21 - SENDİKA ÜYESİ OLAMAYACAKLAR

İşçi veya işveren sendikalarına;

Askeri şahıslar (Milli Savunma Bakanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığına bağlı işyerlerinde bu kanun anlamında işçi olarak çalışanlar hariç), üye olamazlar ve sendika kuramazlar.

GEREKÇE

Tüm çalışanlara sendika kurma ve sendikal faaliyette bulunma hakkının Anayasa ile sağlanması yönündeki talep ve önerilerimize paralel olarak, hizmet akti ile çalışanların olabildiğince fazla sayıda, işçi sendikalarına üye olabilmeleri ve üye olma yaşağının sınırlarının daraltılması amacıyla maddenin 2 ve 3 numaralı bendinin kaldırılması gerekli görülmüştür.

MADDE 22 - ÜYELİĞİN KAZANILMASI

Fıkra dört: *"Üyeliğin kesinleşen işçinin üye kayıt fişinin birer nüshasının sendikaca da 15 gün içinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına ve Yetki Tesbit Kurumuna gönderilmesi zorunludur. Üye kayıt fişinin bir nüshası da işçinin kendisine verilir."*

GEREKÇE

Yetki Tesbit Kurumunun oluşturulması, bu Kuruma çoğunluk tesbiti ile birlikte diğer görevlerin tevdi edilmiş olması nedeniyle üye kayıtlarının sağlıklı bir biçimde tutulabilmesi bakımından kayıt fişinin bir nüshasının Bölge Müdürlüğü yerine Yetki Tesbit Kurumuna gönderilmesi gerekeceği düşüncesiyle maddenin dördüncü fıkrasının yukarıdaki biçimde değiştirilmesi zorunlu görülmüştür.

MADDE 23 - ÜYELİK AIDATI

Sendika ve konfederasyonlara, üyelerince ödenecek aidatın miktarı tüzüklerinde belirtilir.

İşveren sendikasına, işverenin ödeyeceği aylık üyelik aidatı tutarı, işyerinde işçilere ödediği bir günlük ücretleri toplamını geçemez.

GEREKÇE

İşçi hak ve özgürlüklerini güvence altına alan uluslararası hukuk kuralları ile ILO ilkelerine göre işçiler, sendikaların iç yönetimlerini serbestçe belirleme hakkına sahiptir. Diğer bir deyişle, sendikalar, iç işleyişte kendi karar ve yönetmeliklerine bağlı olmak, bu yönde kamu makamlarına karşı idari olduğu kadar mali yönden de *"bağımsız"* olmalıdırlar.

Bu nedenle, maddenin birinci fıkrasında yer alan *"faaliyeti duyurulmayan"* ibaresi ve aynı maddenin son fıkrasında yer alan *"sendika tüzüklerine, üyelik aidatı dışında üyelere başka bir aidat alınacağına ilişkin hükümler konulamaz."* ibarelerinin çıkarılması gerekli görülmüştür.

MADDE 25 - ÜYELİĞİN SONA ERMESİ

Bu maddenin son fıkrası, aşağıda açıklanan gerekçelerle madde metninden çıkarılmıştır.

GEREKÇE

Maddenin son fıkrasındaki düzenleme ile, yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı veya toptan ödeme alarak işten ayrılan işçilerle işkolunu değiştiren işçilerin sendika üyelikleri ve varsa organlardaki yöneticilik görevleri otomatikman sona erdirilmektedir. 3449 sayılı yasa ile maddeye eklenen *"ancak, çalışmaya devam edenler hakkında bu hüküm uygulanamaz"* cümlesi, sakıncaları ortadan kaldırmaya yeterli değildir.

Herşeyden önce üyelik ve yöneticilik sıfat ve görevleri hizmet akti ilişkisi içinde çalışmakta olmayı ya da yetkili organlarca seçilmiş, bulunmayı gerektirmektedir. Başka bir anlatımla, 506 sayılı Yasada yapılan bir değişiklikle emekli aylığı alan işçilerin *"destek"* primi ile yine sigortalı bir işte çalışmaları imkan dahiline getirilmişken böyle bir düzenlemeye ihtiyaç kalmamıştır.

Gereksiz ve kısıtlayıcı yorumlara yol açmakta olan son fıkranın madde metninden çıkarılması gerekli görülmektedir.

MADDE 28 - ULUSLARARASI İŞÇİ ve İŞVEREN KURULUŞLARINA ÜYELİK

Fıkra 3: *"Üye olunan uluslararası kuruluş birinci fıkradaki esaslara aykırı faaliyet gösterir ve nitelik kazanırsa Bakanlar Kurulu, o sendika veya konfederasyonun uluslararası kuruluştan çekilmesi için karar alır ve o sendika veya konfederasyona bildirir."*

Bakanlar Kurulunun, ikinci fıkra uyarınca üye olunacak uluslararası kuruluşu tüzüğünü birinci fıkradaki ilkelere aykırı bulması veya sendika veya konfederasyonunun uluslararası kuruluştan çekilmesi ile ilgili kararına karşı ilgililerin başvurusu üzerine Danıştay, Bakanlar Kurulunun bu konudaki kararları aleyhindeki iptal davalarını üç ay içinde sonuçlandırır."

GEREKÇE

İdarenin her türlü eylemlerine karşı yargı yolunun açık olduğunu hükme bağlayan Anayasanın 125 nci maddesi uyarınca, sendika ve konfederasyonların uluslararası kuruluşlara üye olmaları ve üye olarak kalmaları konusunda Bakanlar Kuruluna verilen *"Üye olmayı engelleme"* veya *"Üyelikten çekilme"* yolundaki kesin karar yetkisinin idari denetimden uzak tutulması Anayasaya uygun bulunmadığı için, Bakanlar Kurulunun subjektif ve gerçeğe aykırı olabilecek kararlarını engelleyip yargı yolu ile objektif sonuca ulaşabilmek düşüncesi ile maddenin üçüncü fıkrasının sonuna yukarıdaki cümlelerin eklenmesi zorunlu görülmüştür.

MADDE 29 - SENDİKASI ve KONFEDERASYONU YÖNETİCİLİĞİNİN TEMİNATI

Fıkra bir:

"Sendika ve Konfederasyonların yönetim kurullarında veya başkanlığında görev aldığı için kendi isteği ile çalıştığı işyerinden ayrılan işçiler, bu görevlerinin seçime girmemek, yeniden seçilmek, kendi isteğiyle çekilmek suretiyle ya da her ne sebeple olursa olsun son bulması hallerinde, ayrıldıkları işyerinde yeniden işe alınmalarını istedikleri takdirde, işveren talep tarihinden itibaren en geç bir ay içinde bu işçileri

o andaki şartlarla eski işlerine veya eski işlerine uygun diğer bir işe, diğer isteklilere nazaran öncelik vererek almak zorundadır. Bu takdirde, işçinin eski kıdem hakları ve ücreti saklıdır. Bu hak sendika veya konfederasyonlardaki yöneticilik görevinin sona ermesinden başlayarak üç ay içinde kullanılabilir."

Fıkra iki:

"Madde metninden çıkarılmıştır."

GEREKÇE

Bu maddenin ikinci fıkrasında, yönetim kurulundaki ve başkanlıktaki görevleri ile ilgili fiillerden dolayı hüküm giymiş olanların bu haktan yararlanamayacakları belirtilmiştir.

Sendika yöneticiliği sırasında yöneticilik görevleri ile ilgili fiillerinden dolayı hüküm giymiş olanlara, ayrıldıkları eski işlerine dönmelerini yasaklamak, aynı fiillerden kişiye iki defa cezalandırmak anlamı çıkmaktadır.

Kaldı ki, yöneticilik sırasında suç işlenmesi münhasıran sendikayla yönetici arasındaki ilişkiler çerçevesinde değerlendirilmeli ve suç sayılan fiilin müeyyidesi sendika tüzüğü ile ceza kanunu hükümlerine terk edilmelidir.

Öte yandan, yöneticilik görevindeki fiillerinin, eski işyerindeki hizmet akdi ilişkisi ile doğrudan ilgisi bulunmaktadır. Bu maddede sendika yöneticiliği yapan kimselere, sendikadaki görevlerinin son bulması halinde eski işyerine döneme imkanı yaratılarak, çalışma ve iş güvenliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Yöneticilik görevinin hangi sebeple olursa olsun sona ermesi hallerinde bu haktan ayrıcalık tanımaksızın herkesin yararlandırılması adalet ve eşitlik ilkesinin de tabii sonucu kabul edilmelidir.

Bu düşüncelerle, maddenin ikinci fıkrasının kaldırılması önerilmektedir.

MADDE 31 - SENDİKAYA ÜYE OLUP OLMAMA HÜRRİYETİNİN TEMİNATI

Fıkra/son: *"İşverenin, üçüncü ve beşinci fıkra hükümlerine aykırı hareket etmesi halinde, işçinin ücretinin bir yıllık tutarından az olmamak üzere bir tazminata hükmedilir. İşçinin iş kanunları ve diğer kanunlara göre haiz olduğu bütün hakları saklıdır."*

İşverenin, üçüncü ve beşinci fıkra hükümlerine aykırı olarak işten çıkardığı işçilere, yukarıda hükme bağlanan sendikal tazminattan ayrı olarak bu yasanın 30 ncu maddesi ile işyeri sendika temsilcilerine tanınan işe iade ile ilgili hükümler de uygulanır."

GEREKÇE

İşçinin sendikaya üye olup olmama özgürlüğünün teminata bağlanabilmesi ve işverenin sendikalaşmayı önleyici fiillerine engel olunması için "işe iade" imkanı sağlanmak amacıyla maddenin son fıkrasına yukarıdaki cümlelerin eklenmesi gerekli görülmüştür.

Bu değişiklik isteği, örgütlenme özgürlüğünün engelsiz kullanılması ilkesinin gerçekleştirilmesi düşüncesinin de doğal sonucu olarak değerlendirilmelidir.

MADDE 33 - SENDİKA VE KONFEDERASYONLARIN SOSYAL FAALİYETLERİ

"Bent"

8 - Banka Kurmak

GEREKÇE

Sendikaların banka kurabilmeleri özgürlükçü demokratik ülkelerin pekçoğunda kabul edilmiş ve uygulanır hale gelmiştir.

Mevcut düzenleme, Sendikaların gelirlerini belli bir süre içinde devlet bankalarına yatırma mecburiyeti getirmektedir. Bu mecburiyet sendika gelirlerinin özgürce değerlendirilmesi ve en verimli biçimde kullanılması hakkını sınırlamaktadır. Örnek kabul ettiğimiz Avrupa ülkelerinin pek çoğunda sendikalara tanınan banka kurma hakkının ülkemizde de gerçekleşmesi çağdaş gereksinimlerin bir sonucu olarak kabul edilmektedir. Bu yol ile sendikalar ve konfederasyonlar gelirlerini iyi değerlendirmeleri yolunu açacak, bir ölçüde devletin sendika ve konfederasyonlar üzerindeki mali baskısını ortadan kaldıracaktır.

Bu düşüncelerle, 33. maddenin sonuna (8) bent olarak banka kurma hakkının verilmesi gerekli görülmüştür.

MADDE 34 - İŞYERİ SENDİKA TEMSİLCİSİNİN TAYİNİ

Toplu iş sözleşmesinin tarafı olan veya işyerinde çalışan işçilerin yarısından bir fazlasını üye kaydetmiş olan sendika, işyerinde işçi sayısı elliye kadar ise iki, elli bir ile yüz arasında ise en çok dört, yüz bir ile beşyüz arasında ise en çok altı, beşyüz bir ile bin arasında ise en çok sekiz, bin bir ile ikibin arasında ise en çok oniki, ikibinden fazla ise en çok onaltı olmak üzere işyerinde çalışan üyeleri arasından işyeri sendika temsilcisi tayin ederek onbeş gün içinde kimliklerini işverene bildirir. Bunlardan biri baştemsilci olarak görevlendirilebilir.

GEREKÇE

İlk defa örgütlenen bir işyerinde toplu iş sözleşmesi akdedilinceye kadar, işyerinde çalışan işçilerin yarısından bir fazlasını üye kaydetmiş olan sendikanın işyerinde temsilci bulundurulmasına olanak sağlayabilmek ve işyeri temsilciliği fonksiyonlarının etkinleştirilmesini sağlamak amacıyla maddenin yukarıdaki şekilde değiştirilmesi gerekli görülmekte, yasanın 5. maddesinde ileri sürülen gerekçeler doğrultusunda maddenin son fıkrasının kaldırılması önerilmektedir.

MADDE 35 - İŞYERİ SENDİKA TEMSİLCİSİNİN GÖREVLERİ

"İşyeri sendika temsilcileri ve baştemsilcisi, işçilerin dileklerini dinlemek ve şikayetlerini çözümlmek, işçi ve işveren arasındaki işbirliğiyle çalışma ahengi ile çalışma barışını devam ettirmek, işçilerin hak ve menfaatlerini gözetmek, iş kanunları ve toplu iş sözleşmelerinde öngörülen çalışma şartlarının uygulanmasına yardımcı olmak, sendikanın verdiği görevleri ve alacağı kararları yerine getirmekle görevlidir. Temsilcinin görev süresi, sendika tüzüğünde belirlenir. Ancak sendika, işverene yazılı olarak bildirilmek koşulu ile işyeri sendika temsilcisinin görevine son verebilir. İşyeri sendika temsilcileri görevlerini, işyerindeki işlerini aksatmamak ve iş disiplinine aykırı olmamak şartı ile yerine getirirler."

GEREKÇE

İşyeri sendika temsilcisinin atanmasının temel amacı ilgili sendikanın o işyerinde faaliyetlerini yürütmesidir. İşyeri sendika temsilcisinin görevlendirme hakkı sendikalara ait bulunduğu için temsilcinin görev süresinin sendika tüzüğünde belirlenmesi kuralı, sendikaların iç işleyişlerini serbestçe belirleme hakkının doğal sonucudur. Görevlendirme hakkına sahip sendikanın gerekli görmesi halinde temsilcinin görevine son vermesi ve temsilci değiştirmesi sendikanın işyerlerindeki işlevlerine etkinlik kazandıracaktır. Bu düşüncelerle maddenin yukarıdaki biçimde değiştirilmesi önerilmektedir.

MADDE 37 - TEMEL YASAKLAR

Sendika ve konfederasyonlar, T.C. Anayasasının 14. maddesindeki yasaklara aykırı hareket edemeyecekleri gibi, yönetim ve işleyişlere Anayasa'da belirlenen Cumhuriyetin niteliklerine ve demokratik esaslara aykırı olamaz.

Sendika ve konfederasyonlar, siyasi partilerden bağımsız kuruluşlar oldukları için siyasi partilerle işbirliği yapamazlar, destekleyemezler, yardım ve bağış alamazlar. Bir siyasi partinin adını, amblem ve işaretlerini kullanamazlar."

GEREKÇE

Maddenin ikinci fıkrası: "*Sendika ve konfederasyonlar siyasi amaç güdemezler, siyasi faaliyette bulunamazlar, siyasi partilerle ilişki kuramaz ve işbirliği yapamazlar ve bunlarla hiçbir konuda hiçbir şekilde müşterek hareket edemezler, siyasi partilerden destek göremezler ve onlara destek olamazlar, bunlardan yardım ve bağış alamazlar, bunlara yardım ve bağışta bulunamazlar.*"

Sendika ve konfederasyonlar, derneklerle, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve vakıflarla siyasi amaçla ortak hareket edemezler, bir siyasi partinin adını, amblem veya işaretlerini kullanamazlar. Sendika ve konfederasyonların üyelerinin münhasıran ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerinin korunması ve geliştirilmesi amacıyla yapacakları faaliyetler ve açıklamalar siyasi faaliyet sayılmaz."

hükümünü taşımaktadır.

Sendikaları geniş anlamda siyaset yasağı kapsamına almak, sendikaları işlevsiz pasif birer dernek hüviyetine dönüştürmek düşüncesinin sonucudur.

Sendikalar demokrasinin vazgeçilmez temel kuruluşlarından biri kabul edildiğinde, sendikaları toplumsal faaliyetlerden soyutlamak mümkün olamaz.

Özgürlükçü ve katılımcı demokrasinin benimsendiği hür dünya ülkelerinin hiçbirisinde, sendikalar için mutlak siyaset yasağı getirilmemiştir.

Maddenin üçüncü fıkrası, kişinin temel haklarına sınırlama getirici niteliktedir. Keza son fıkrada da vatandaş olmaktan doğan Anayasal hak çöğnenmiştir.

Bu düşüncelerle ve Anayasanın 52 nci maddesi ile ilgili gerekçelerimiz karşısında 37 nci maddenin 3 ve 4 ncü fıkralarının kaldırılmasını önermekteyiz.

MADDE 39 - DİĞER YASAK FAALİYETLER

"Sendika ve konfederasyonlar kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşları organlarının seçimlerinde aday gösteremezler ve belirli adayların leh ve aleyhlerinde faaliyette bulunamazlar."

GEREKÇE

Maddenin üçüncü fıkrası, sendika özerkliğini zedeleyen, sendikaları vesayet altına alma mantığının göstergesi niteliğindedir. Yasanın 44 ncü maddesinde gelirlerin hangi amaçla kullanılacağı esasen belirlenmiştir.

Maddenin son fıkrası ise, yine yasanın genel düzenlemesi ve ilgili mevzuatın uygulanmasını gösterir yasal düzenlemelerle çerçevesi belirlenmiş olan hususları, çeşitli yorumlara yol açacak biçimde sınırlayıcı görülmektedir.

Yasanın 33. maddesinde önerdiğimiz değişiklik sendika ve konfederasyonlara banka kurmak hakkı tanınacağı için bu maddenin ikinci fıkrasında yer alan ticaretle uğraşma yasağının anlamı kalmamıştır.

Sendikalar için yasakların çoğaltılması hem demokrasiye aykırı görülmektedir, hem de ILO normlarına uygunluk sağ-

lanmasında engel teşkil etmektedir. Sendikal faaliyet özgürlüğü geniş anlamda ele alınmalı ve yorumlanmalıdır.

Bu düşüncelerle maddenin 2, 3 ve 4 ncü fıkrasının kaldırılması önerilmektedir.

MADDE 40 - SENDİKA VE KONFEDERASYONLARIN GELİRLERİ

"Sendika ve Konfederasyonların gelirleri:

- 1 - Kendi tüzüklerinde belirlenen üyelik aidatı, grev fonu ödentisi ile dayanışma aidatı,
- 2 - Bu kanuna göre yapabilecekleri faaliyetler ile eğlence, konser gibi faaliyetlerden sağlanacak gelirler,
- 3 - Bağışlar,
- 4 - Mal varlığı gelirleri, mal varlığı değerlerinin devir, temlik ve satışlarından doğan kazançlardan,

ibarettir.

Genel ve katma bütçeli idarelerle mahalli idareler ve bunlara bağlı sabit ve döner sermayeli kurumlar, sermayesinin tamamı devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadi kuruluş ve kurumlarla sermayelerinde Devletin iştiraki bulunan bankalar, sigorta şirketleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları dahil olmak üzere özel kanunlarla kurulan bankalar ve kuruluşlar bu fıkrada sözü geçen idare, kuruluş ve bankalar tarafından ödenmiş sermayesinin en az yarısına katılmak suretiyle kurulan kuruluşlarla bunların aynı oranda katılması ile kurulan kurum, sendika ve konfederasyonlara mali yardım ve bağışta bulunamazlar. Sendika ve konfederasyonlar da bu gibi yardım ve bağışları kabul edemezler.

Sendika ve konfederasyonlar, kendilerinin veya Türkiye Cumhuriyetinin üyesi bulunduğu uluslararası kuruluşlardan başka dış kaynaklardan, Bakanlar Kurulundan izin almadıkça yardım ve bağış kabul edemezler.

İşçi sendika ve konfederasyonları, işverenlerden, bu kanun ve diğer kanunlara göre kurulu işveren kuruluşlarından, esnaf ve küçük sanatkârlar kuruluşlarından, derneklerden, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ve vakıflardan yardım ve bağış alamazlar.

İşveren sendika veya konfederasyonları da işçi sendika ve konfederasyonlardan, işçilerden, esnaf ve küçük sanatkârlar kuruluşlarından, derneklerden, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ve vakıflardan bağış alamazlar.

GEREKÇE

Maddenin (1) numaralı bendi, üyelik aidatı ve dayanışma aidatı yanısıra sendikalara "*grev fonu ödentisi*" yapılmasına olanak sağlamak ve bu ödentilerin sendika tüzüğünde serbestçe belirlenmesini temin etmek amacı ile yukarıdaki şekilde değiştirilmiştir. Çünkü sendikaların maddi yönden güçlenmeleri ve grev hakkının etkin kullanımı için bu değişiklik zorunlu görülmektedir.

MADDE 43 - GELİRLERİN BANKALARA YATIRILMASI

Sendika ve konfederasyonlar gelirlerini, elde ettikleri tarihten itibaren otuz gün içinde bankalara yatırmak zorundadır.

Zorunlu giderler için, sendika ve konfederasyonların kasalarında bulundurulacak nakit mevcudu sendika veya konfederasyonun tüzüğünde gösterilir.

GEREKÇE

Sendika ve konfederasyonların gelirlerini sermayesinin yarısından fazlası devlete ait olan bankalara yatırma zorun-

luluğu, sendikaların mali güçlerinin siyasi iktidarın kontrol altında tutulması sonucunu doğurmaktadır.

İktidara bu imkânın tanınması, sendikaların güçsüz bırakmak ve kamuoyuna güçsüz göstererek faaliyetlerini sınırlayıp yasal haklarını kullanmalarına engel olacağından madde metninden çıkarılması gerekli görülmüştür.

Öte yandan, yapılan değişiklik, sendikaların elde ettikleri gelirleri ekonomik bakımdan daha verimli kullanmalarına ve sendika yararına sonuç elde etmelerine olanak sağlayıcı nitelikte görülmektedir.

MADDE 44 - SENDİKA ve KONFEDERASYONLARIN GİDERLERİ

Sendika ve konfederasyonlar, gelirlerini kanunda ve tüzüklerinde gösterilen faaliyetler dışında kullanamazlar veya bağışlayamazlar. Ancak eğitim tesisleri yaptırabilir veya bu amaçla bağışta bulunabilirler.

İşçi sendika ve konfederasyonları aıdat gelirlerinin en az % 5'ini işçi eğitimi ile üyelerinin bilgi ve tecrübelerini artırmak için kullanmak zorundadırlar.

Vergi Usul Kanununa göre demirbaş sınıfına giren her türlü eşya veya malzeme demirbaş defterine kaydedilir ve bunlar hiçbir şekilde gider olarak işlem göremez. Demirbaşların satış ve terkininde uygulanacak usul ve esaslar sendika ve konfederasyon tüzüklerinde belirtilir.

Sendika ve konfederasyonlar, genel kurullarınca yönetim kurullarının yetkilendirilmesi kaydıyla nakit gelirlerinin % 5'ini sosyal amaçlı harcamaya yetkilidirler. Sendika ve konfederasyonlar, sosyal amaçlı harcama kapsamı dışında kimseye borç veremezler.

GEREKÇE

Herkes tarafından değişik yorumlanan ve sendikalar üzerinde baskı aracı olarak kullanılmaya çalışılan birinci fıkradaki "amacı dışında kullanamazlar" ibaresi yasadaki çıkarılmalı sadece, gelirlerini yasada ve tüzükte gösterilen faaliyetler dışında kullanamayacakları ilkesi ile yetinilmelidir.

Aynı maddenin ikinci fıkrasında, gelirlerinin en az % 5'inin "mesleki eğitim" için değil "işçi eğitimi" için kullanılacağı ve bu amaca tahsis edilecek gelirlerin "aıdat geliri" olduğu açıklığa kavuşturulmalıdır.

Siyasi iktidarların, sendikalar üzerinde haksız baskı kurmalarını önlemek, sendika özerkliğini sağlayabilmek, sendikalar için asıl olan iç denetim mekanizmasını etkili kılabilmek ve işçilerin eğitimlerinde önemli görevler üstlenebilmek amacıyla madde metninin yukarıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmesi gerekli görülmektedir.

MADDE 47 - DEVLETİN İDARİ ve MALİ DENETİMİ

Devlet, sendika ve konfederasyonlar üzerinde idari ve mali denetim yetkisine sahiptir. İşçi ve işveren sendika ve konfederasyonları gerek görüldüğünde Devlet Denetleme Kurulu tarafından denetlenebilir. Denetlemede, yönetim ve işleyişin, gelir ve giderlerin, gelir ve giderlerle ilgili olarak yetkili organlarca alınan kararların, kanun, tüzük ve genel kurul kararlarına uygun olup olmadığı ve harcamaların bu kararlara uygunluğu incelenir.

Denetleme sırasında denetim elemanlarının istenecek her türlü defter, belge ve yazıların bu kararlara uygunluğu incelenir.

Denetleme sırasında denetim elemanlarının istenecek her türlü defter, belge ve yazıların yöneticiler tarafından gösterilmesi veya verilmesi zorunludur. Bu zorunluluk üçüncü şahıslar da kapsar.

GEREKÇE

Sendika ve konfederasyonların "iç denetim" esasına öncelik verilmesi esastır. Bakanlıklara sendika ve konfederasyon denetleme yetkisi verilmesi onlara "baskı" kurma imkânı sağlanması sonucunu doğuracaktır. Denetim adı altında idari organların sendika ve konfederasyonlar üzerinde kuracakları baskı ve tehdit unsuru, sendikal işlevi kökünden yok etmeye, sendikaları pasif dernekler hüviyetine dönüştürmeye ve demokratik işleyişle baskı unsuru olmaktan çıkarmaya yol açacağından, denetimin tarafsız organca yapılması, düşünülmüş ve maddenin yukarıdaki şekilde değiştirilmesi uygun görülmüştür.

MADDE 48 - KONFEDERASYONUN SENDİKAYI DENETİMİ

Konfederasyonlar, kendilerine üye sendikaların gelir ve giderlerini, sarf yerlerini ve her türlü faaliyetlerini en az üç yılda bir denetlerler. Konfederasyon, denetim görevini uzmanlar eliyle de yerine getirebilir. Denetim sonucunda suç unsurlarının belirlenmesi halinde, durum konfederasyonca yetkili mercilere duyurulur.

GEREKÇE

Uluslararası kurallar uyarınca asıl olan sendikalar iç denetime tabi kılınmasıdır. Konfederasyonlar üye kuruluşlarını etkin biçimde denetleyebilmeli, yasalar tüzük hükümlerine ve yetkili kurul kararlarına aykırı fiillerin tesbiti halinde durumun yetki mercilere intikal ettirebilmelidirler. Konfederasyonların denetim görevlerini daha etkili hale getirebilmek düşüncesiyle 48. maddenin yukarıdaki biçimde değiştirilmesi önerilmektedir.

MADDE 51 - BİLANÇO ve ÇALIŞMA RAPORU GÖNDERME ZORUNLULUĞU

Sendika ve konfederasyonlar, her çalışma devresine ait çalışma raporlarını, ait olduğu dönemi izleyen üç ay içinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına, sendikalar ayrıca bağlı bulundukları Konfederasyona gönderirler.

GEREKÇE

Madde, çalışma raporu yanısıra her hesap ve bütçe devresine ait bilanço ve hesapların Maliye ve Çalışma Bakanlığına gönderilmesi öngörülmüştür.

Sendikaların ekonomik durumları konusunda idarenin ayrıntılı bilgi edinmesi için gösterilebilecek hiçbir haklı gerekçe yoktur. Sendikalar üzerinde vesayet kurma, iç işlerine müdahale etme, baskı kurma yolu ile sendikaları bağımlı hale getirme İLO'nun 87 sayılı Sözleşmesine de aykırı düşmektedir.

Kaldı ki, 47 nci maddede Devlet Denetleme Kuruluna tanınan mali ve idari denetim yetkisi yeterlidir.

Sendikaların, başboş kuruluşlar olmamaları için denetlenmelerine duyulan ihtiyaç, yasanın diğer düzenlemeleriyle karşılanmaktadır. Bilinmelidir ki, sendikalar için esas olan "iç denetim"dır. Üyeleri ve yetkili organları tarafından denetime tabi tutulmak esastır.

Nitekim Anayasa ile önerilen değişiklik taleplerimizde bu ölçü esas alınmıştır.

Açıklanan nedenlerle maddenin yukarıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmesi gerekli görülmektedir.

MADDE 58 - KAPATMA

Fıkra/iki: Kaldırılmalıdır.

Fıkra/üç: Kaldırılmalıdır.

GEREKÇE

Maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında, sendika ve konfederasyon yöneticilerinin fıkralarda belirtilen suçları işlediğine karar verilmesi halinde sendika ve konfederasyonun kapatılacağı belirtilmiştir.

Bu madde ile, yöneticilerin fiillerinden ötürü tüzel kişiler de cezalandırılmakta ve üyelerin tümü örgütlerinden mahrum bırakılmaktadır. "Cezaların şahsiliği" prensibine de aykırı düşen ve çok ağır yaptırımlara yer veren fıkralar yasa metninden çıkarılması zorunlu görülmektedir.

MADDE 59 - CEZA HÜKÜMLERİ

Bu madde de, yaptırımlara bağlanan maddeler ile ilgili olarak önerdiğimiz değişiklikler doğrultusunda yeni düzenlemeler getirilmelidir.

MADDE 61 - İŞÇİ SENDİKASINA AİDAT KESİLMESİ

Fıkra/Bir - (Son cümle) = madde metninden çıkarılmalıdır.

GEREKÇE

Birinci fıkranın sonunda, "Bu aidat dışında sendikaya ödenmek üzere bir kesintinin yapılması toplu iş sözleşmesi ile kararlaştırılmaz" cümlesi yer almaktadır.

Yasanın 40 ncı ve ilgili maddelerinde önerdiğimiz değişikliklere paralellik sağlamak amacıyla son cümlenin metninden çıkarılması gerekli görülmektedir.

İşçi Emeklilerine Kredili Kömür Verildi...

Ankara'da kredili kömür almak isteyen işçi emeklilerinin, SSK'ya başvuruları gerektiği bildirildi. Konuyla ilgili olarak SSK Genel Müdürlüğü'nden yapılan açıklamada şöyle denildi:

"BEL-KO ile yapılan anlaşma çerçevesinde Ankara'da ikamet eden emekli, dul ve yetimlerimize kredili kömür verilmesi işlemlerine Ulucanlar'daki eski Doğumevi binamızda devam edilmektedir.

Uygulama 31 Ağustos 1990 Cuma günü sona ereceğinden kredili kömür almak isteyen emekli, dul ve yetimlerimizin Kurum ünitesine başvuruları gerekmektedir."

3628 Sayılı Yasa Gereği

SENDİKA YÖNETİCİLERİ MAL BEYANINDA BULUNUYOR

● TÜRK-İŞ'İN GENELGESİNDE, BEYANIN 13 EYLÜL'E KADAR YAPILMASI HATIRLATILDI...

SENDİKALARIN genel merkez ve şube yöneticileri ile denetim kurulu üyeleri, yürürlüğe giren yeni yasa gereği, 13 Eylül 1990 tarihine kadar mal beyanında bulunacaklar.

Daha önce bu konuda ortaya çıkan tereddütlerin giderilerek, "Mal Bildiriminde Bulunulması"yla ilgili 3628 Sayılı Yasanın sendika yöneticilerini de kapsadığı açıklık kazanınca, TÜRK-İŞ Genel Merkezinden sendika genel başkanlıklarına bir genelge gönderilerek, istenilen mal beyanının süresi içinde yapılması hatırlatıldı.

TÜRK-İŞ'in bu konuyla ilgili genelgesinde, Başbakanlığın başvurusu üzerine, Danıştay Birinci Dairesinin kararında, sendika yöneticilerinin de yasa kapsamında olduğunun açıklık kazandığı ifade edildi.

Yasa hükmüne göre, mal beyanında bulunacak olan sendika yöneticileri, noter alındı makbuzunu 13 Eylül tarihine kadar Konfederasyona gönderecekler.

ADAPAZARI

“İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ” SEMİNERİ

MUSTAFA BAŞOĞLU :

“İşçiler hakettiği ücret seviyesine henüz ulaşamadı.”

● **Maliye Bakanı'nın "İşçiler Çok Ücret Alıyor" sözü ciddi olamaz. Hesap ortadadır.**

TÜRK-İŞ tarafından Adapazarı'nda düzenlenen İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği seminerinde konuşan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri **Mustafa Başoğlu** “İşçilerin henüz hakettiği ücret seviyesine ulaşamadığını” söyledi.

Konuşmasında çeşitli konulara değinen **Başoğlu** özetle şunları söyledi:

“Son zamanlarda işverenler ve başta Maliye ve Gümrük Bakanı Adnan Kahveci olmak üzere bazı bakanlar işçilerin çok yüksek ücret zammı talebinde bulunduklarını, toplu iş sözleşmesi ile alınan ücret zamlarının Türkiye'nin ve sanayinin kaldıramayacağı seviyelere ulaştığını iddia etmektedirler. Bu iddialar tamamen tutarsız ve gerçek dışıdır. İster özel, ister kamu kesimi olsun 1989 ve 1990 yıllarında yenilenen toplu iş sözleşmeleri sonucu işçi ücretleri ortalama 800 bin ilâ 1 milyon lira civarındadır. Müzakereleri devam eden ve yenilenecek olan sözleşmelerin kapsamındaki işçilerin ücretleri de brüt 500 bin lirayı aşmamaktadır. Toplu iş sözleşmeleri ile talep edilen ücret zamlarının yüzdelelerini işverenler abartarak işçiler aleyhine kamuoyu yaratma çabasındadırlar.

Aslında, son 10 yılda işverenlerin ne denli büyük kârlar yaptıkları ilân ettikleri kendi blâncolarında açıkça görülmektedir. Onların şimdi yakındıkları konu, aşırı kazançlarını sürdüremeyecekleri endişesindedir ve işçiler çok zam istiyor, iddiası tatlı kârlarından, vazgeçmek istemediklerinin en belirgin örneğidir.

Esasen son toplu iş sözleşmeleri ile alınan ücret zamları, normalde işçi ücretlerinin bulunması gereken seviyenin

altındadır. İşçiler, henüz bütün gayretlerimize rağmen hakettikleri ücret seviyelerine ulaşamamışlardır.

TÜRK-İŞ'in Temmuz ayında yaptığı araştırmaya göre, 4 kişilik bir ailenin sadece mutfak harcamaları ayda net 500 bin liradır. Bu da açıkça göstermektedir ki, işçiler kazandıkları ile zorunlu ihtiyaçlarını karşılayabilmeyenin mücadelesini sürdürmektedirler.

Maliye ve Gümrük Bakanı'nın memurlara verilen % 25 ücret artışının yeterli olduğunu, ancak işçilerin çok yüksek ücret zammı almaları sonucu memur zamlarının düşük görüldüğünü iddia etmesi inandırıcı değildir. Hele Bakanın, çöpçüler çok zam aldı, tarzındaki beyanı, temizlik işçisi arkadaşlarımızı çöpçü diye tanımlayıp küçültme anlamında kullanılmışsa, işçileri bu anlamda hakir gören bir düşünce, ciddi devlet adamlığı ile bağdaşmaz. Belediye işçilerinin yaptıkları toplu iş sözleşmelerinde ücretleri sosyal yardımlar da dahil en yüksek ücret seviyesi İstanbul'da bile brüt 1,5 milyon lira seviyesindedir. Bunun neti, aylık 950 bin liradır. Bu paranın 50 bin lirası mutfak harcamalarına gittiğine göre geriye kalan 450 bin TL ile kira, giyim, ulaşım, okul, yakacak ve benzeri harcamaları karşılamanın mümkün olmadığını sayın Bakan da bilmek zorundadır.”

SAMSUN

"ŞUBE YÖNETİCİLERİ

TEMEL

SENDİKACILIK

EĞİTİMİ"

SEMİNERİ

TÜRK-İŞ'in, sendika şube yöneticileri için düzenlediği **"Şube Yöneticileri Temel Sendikacılık Eğitimi"** semineri, 23-27 Temmuz 1990 tarihleri arasında **TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Sitesinde** yapıldı.

Her ay periyodik olarak düzenlenen 1 hafta süreli seminere, üye kuruluşlarımızdan 41 yönetici katıldı.

KATILANLAR:

Seminere katılan Şube Yöneticileri ve sendikaları şunlar:

• TEK GIDA-İŞ

Bayram ÇELİK, Arif DAĞAŞAR, İsmet YAZGAN, Muzaffer BİLGİÇ, Sebahattin TEKİNASLAN, Ahmet ALTUN, Aydın BOYACI, Mehmet KILIÇ, Aydın AGAT, Yaşar ALPARSLAN, Mustafa SARI, Turgut AYHAN, Mevlüt YILMAZ, Tuncer ATABEK, Mevlüt UYAN, Mehmet KANATLI, Hasan KURT,

• ŞEKER-İŞ

Orhan SARI, M. Mehdi AKSAK

• TEKSİF

Ramazan TURHAN, Atalay DEMİRALAY, Salih TÜREDİ, Nevzat KESKİNOĞLU,

• DERİ-İŞ

Niyazi UBAY

• T. ÇİMSE-İŞ

Adem ESER, Halil AĞIR

• LİKAT-İŞ

Besim DÖNMEZ

• YOL-İŞ

Kazım SAKARYA, M. Yılmaz BABAOĞLU, Sebahattin BÜTE

• TES-İŞ

Ünal DAR, Kadir CAN

• DYF-İŞ

Gülali YEŞİLOĞLU, Aydın AY

• HAVA-İŞ

Ahmet İZGÜR, Mehmet AYDIN

• T. HABER-İŞ

Y. İzzet ERDURAN, Ali Küçük KOÇKAYA

• T. HARB-İŞ

Hüseyin KESKİN, Aydın YILMAZ

• BELEDİYE-İŞ

Cafer SALCI

Bölge şube yöneticileri toplu halde görülüyor

Tarım-İş Seminerine katılanlar Eğitim Sitesi önünde

İşçi Sağlığı İş Güvenliği Seminerleri Sürüyor

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞGÜVENLİĞİ SEMİNERLERİ SÜRÜYOR

■ Konya,
Adapazarı
ve
Artvin'de
düzenlenen
seminerlere
257
kursiyer
katıldı...

TARIM-İŞ
ve
BELEDİYE-İŞ
sendikası
için
düzenlenen
seminerler
ise
Samsun'da
yapıldı...

İşçi ücretlerinden ceza olarak kesilen paraların kullanılması doğrultusundaki proje gereği düzenlenen seminerlerden Konya, Artvin ve Adapazarı illerini kapsayan bölümü yapıldı.

Üye kuruluşlarımızın İşçi Sağlığı İş Güvenliği Kurulu üyeleri ile usta-ustabaşları ve şube yöneticilerinin katıldıkları seminerlerin yeri ve kursiyer sayıları şöyle:

TARIM-İŞ SEMİNERİ

TARIM-İŞ Sendikası için düzenlenen İşçi Sağlığı İş Güvenliği Semineri 1-3 Ağustos 1990 tarihlerinde TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Sitesi'nde yapıldı. Özellikle TARIM-İŞ kolundaki İşçi Sağlığı İş Güvenliği sorunlarının işlendiği seminere, TARIM-İŞ üyesi 36 kursiyer katıldı.

BELEDİYE-İŞ SEMİNERİ

Belediye-İş sendikası için düzenlenen seminer 6-8 Ağustos 1990 tarihleri arasında yine TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Tesislerinde yapıldı.

Samsun, Trabzon ve Rize illeri şube üst düzey yöneticileri ve temsilcilere yönelik semineri, 66 kursiyer izledi ve tüm kursiyer sendikacılara başarı belgeleri verildi.

SAMSUN

TÜRK-İŞ/TARIM-İŞ ORTAK SEMİNERİ

- Seminere TİGEM işyerlerinden 36 Baştemsilci katıldı

TÜRK-İŞ/TARIM-İŞ "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği" Ortak Semineri Samsun'da yapıldı. TÜRK-İŞ Eğitim Merkezinde 1-3 Ağustos 1990 tarihleri arasında yapılan seminere, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM)'ne bağlı işletmelerde çalışan 36 baştemsilci katıldı.

Seminerin açılışında bir konuşma yapan TARIM-İŞ Sendikası Genel Başkanı **Sabri Özdeş**, 1990 yılında yoğunlaşan toplu sözleşme ve grevler nedeniyle eğitim çalışmalarına geç başlanıldığını, ancak bu açığın hızlı çalışmayla kapatılacağını söyledi.

Özdeş, konuşmasını özetle şöyle sürdürdü:

"1475 sayılı İş Kanunu'nun tam anlamıyla uy-

gulanmadığı Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğüne bağlı işletmelerde, toplu iş sözleşmesi ile elde ettiğimiz kanunlardan doğan hakları da içeren hükümler bulunmaktadır.

Bunlardan biri de işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda, işyerlerinde uygulanan hükümlerdir. Bu seminerler, sizlere, işyerlerinizde meydana gelecek uygulama aksaklıklarını çözümleyici bilgiler vermesi açısından gereklidir ve o amaçla düzenlenmektedir.

3 gün süren seminerde, **Doç. Dr. Kadir ARICI**, **Dr. Şule ILICAK**, TÜRK-İŞ İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Uzmanı **Sabahattin DERTLİ** ve iş güvenliği ile sosyal güvenlik konularında bilgiler verdiler.

TÜRK-İŞ 1990 YILI İKİNCİ BÖLÜM EĞİTİM PROGRAMI

(25 Haziran - 28 Aralık 1990)

TARİH	YER	KONU
25-29 Haziran 1990	SAMSUN	TEMEL SENDİKACILIK
25-26 Haziran 1990	ÇORUM	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
10-12 Temmuz 1990	DENİZLİ	DEMOKRASİ SEMİNERİ
11-12 Temmuz 1990	AFYON	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
17-19 Temmuz 1990	ESKİŞEHİR	DEMOKRASİ SEMİNERİ
18-20 Temmuz 1990	KONYA	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
23-27 Temmuz 1990	SAMSUN	TEMEL SENDİKACILIK
25-26 Temmuz 1990	ARTVİN	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
13-15 Ağustos 1990	ADAPAZARI	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ (Bu seminerler yapıldı)
24-28 Eylül 1990	SAMSUN	TEMEL SENDİKACILIK
25-27 Eylül 1990	RİZE	DEMOKRASİ SEMİNERİ
1- 2 Ekim 1990	SAMSUN	KADIN İŞÇİLER SEMİNERİ
3- 5 Ekim 1990	SAMSUN	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
8-10 Ekim 1990	KARS	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
9-11 Ekim 1990	ERZURUM	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
10-12 Ekim 1990	DİYARBAKIR	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
16-18 Ekim 1990	TOKAT	DEMOKRASİ SEMİNERİ
17-19 Ekim 1990	YOZGAT	DEMOKRASİ SEMİNERİ
22-26 Ekim 1990	SAMSUN	TEMEL SENDİKACILIK
23-25 Ekim 1990	EDİRNE	DEMOKRASİ SEMİNERİ
24-26 Ekim 1990	ÇERKEZKÖY	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
31 Ekim - 2 Kasım 1990	TRABZON	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
7- 9 Kasım 1990	İZMİR	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
12-14 Kasım 1990	ŞANLIURFA	DEMOKRASİ SEMİNERİ
13-15 Kasım 1990	GAZİANTEP	DEMOKRASİ SEMİNERİ
14-16 Kasım 1990	KAHRAMANMARAŞ	DEMOKRASİ SEMİNERİ
19-21 Kasım 1990	ANTALYA	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
21-23 Kasım 1990	KAYSERİ	KADIN İŞÇİLER SEMİNERİ
26-30 Kasım 1990	SAMSUN	TEMEL SENDİKACILIK
3- 5 Aralık 1990	ÇANAKKALE	DEMOKRASİ SEMİNERİ
4- 6 Aralık 1990	BALIKESİR	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
10-12 Aralık 1990	ESKİŞEHİR	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
12-13 Aralık 1990	DENİZLİ	KADIN İŞÇİLER SEMİNERİ
17-21 Aralık 1990	SAMSUN	TEMEL SENDİKACILIK
19-21 Aralık 1990	ZONGULDAK	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
25-27 Aralık 1990	ANTALYA	KADIN İŞÇİLER SEMİNERİ
26-28 Aralık 1990	ISPARTA	DEMOKRASİ SEMİNERİ

RİZE

TÜKETİM KOOPERATİFÇİLİĞİ GELİŞİYOR...

Tekgıda-İş Sendikası Rize Bölge Şubesi bünyesinde tüketim kooperatifçiliği hizmetleri, hergeçen gün biraz daha gelişiyor. Tekgıda-İş Sendikası Rize Bölge Şubesi Eğitim Sekreteri Zeki Şeşen, "Demokratik bir örgütlenme aracı olan kooperatiflerin çalışan kesimlerin çıkarlarını koruyacağına ve yaşam koşullarının daha iyi bir seviyeye ulaşmasında etken olacağına" değinerek şu açıklamada bulundu:

"Bünyemiz dahilindeki çeşitli şubelerimizde geçim sıkıntısı içinde olan, hergün serbest piyasa ekonomisi nedeniyle yapılan sorumsuz zamlarla beli daha fazla bükülen dar gelirli emekçi yığınlarının bu pahalılığa karşı örgütlenmesini sağlamak amacıyla yapılan kooperatif çalışmalarımıza yönelik ilgi her geçen gün daha da artıyor.

Özellikle demokratik ilkelere bağlı olarak çalışan ve mutfağtaki yangını hissedilir ölçüde sınırlayan Tüketim Kooperatifleri yaygınlaşıyor.

Şube yöneticilerimizin ve üyelerimizin çalışmaları ile kurulan tüketim kooperatifleri piyasadan daha ucuz ve aynı zamanda daha kaliteli tüketim maddeleri olarak üyelerine piyasadan daha ucuza satıyorlar.

Bölge Şubemiz binasında kiracı olan Tekel Başmüdürlüğü'nün tahliye edilmesinin yegane sebebi de bünyemiz dahilinde bu tür kooperatifleri çoğaltıp, bilahare Kooperatifler Birliği kurup üyelerimize daha ucuz ve daha kaliteli alış-veriş yapmalarını sağlamaktır. "

TÜRK
HARB-İŞ

ABD İşyerlerinde Grev Durduruldu

TÜRK HARB-İŞ
SENDİKASININ 26
ASKERİ TESİSTE 3
AĞUSTOS GÜNÜ
BAŞLATTIĞI GREV
"MİLLİ GÜVENLİĞİ
BOZUCU NİTELİK"
TAŞIDIĞI
GEREKÇESİYLE
BAKANLAR
KURULUNCA 60
GÜN ERTELENDİ

Harb-İş Grevinde Türk-İş Yöneticileri de Grev Gözcüsü gömleği giydiler

TÜRK HARB-İŞ Sendikasının Türkiye'de NATO-SOFA, DECA ve bunların ekleri anlaşmalara dayanılarak faaliyetine izin verilmiş, ABD'li işverence işletilen 26 askeri tesiste çalışan 4 bin üyesi için 3 Ağustos'ta başlattığı grev, "Milli Güvenliği Bozucu Nitelikte" gerekçesiyle Bakanlar Kurulunca 60 gün ertelendi.

VBR, TUSLOG ve AAFES işveren-

leri ile Türk Harb-İş Sendikasının 1 Nisan 1990 tarihi itibarıyla sürdürdüğü toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşma sağlanamamış ve sendikanın grev kararına karşılık işveren de lokavt ilan etmişti.

3 Ağustos Cuma günü 26 tesiste birden başlatılan grev, Bakanlar Kurulunca körfez krizi bahane edilerek ertelendi.

Türk Harb-İş Sendikası ile birlikte, Laspetkim-İş Sendikasının Goodyear, Pirelli ve Brisa lastik fabrikalarında uyguladığı grev de aynı gerekçe ile ertelendi.

TÜRK-İŞ'ten yapılan açıklamada, hükümetin grev erteleme hakkını kötüye kullandığı belirtildi. Grevin başlangıcında, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu Üyeleri de bulundular.

T. MADEN-İŞ

MADEN-İŞ'İN
KONUK
SENDİKACILARI,
ÜLKEMİZDEKİ
SENDİKAL
ÇALIŞMALAR
KONUSUNDA
BİLGİ ALDILAR

Türkiye Maden-İş Sendikasının konukları olarak Türkiye'de bulunan Mısır'lı sendikacılar TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz'ı ziyaret ederek bir süre görüştüler. Görüşmede, T. Maden-İş Sendikası Genel Başkanı H. Hüseyin Kayabaşı da bulundu.

TOLEYİS

Hilton İşvereni Grev Kırıcılığı Çabasında

● **ŞEVKET YILMAZ: "ABD ASKERİ TESİSLERİNDE OLDUĞU GİBİ YABANCI İŞVERENLERİN TÜRK YASALARINI TANIMAZ TUTUMUNA SEYİRCİ KALINAMAZ"**

TÜRK-İŞ'e bağlı TOLEYİS Sendikasının 18 Ağustos 1990 tarihinde İstanbul Hilton Otelinde başlattığı grev, işverenin yasadışı uygulamaları ile kırmaya çalışırken, tansiyonun da giderek tırmandığı bildirildi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, 24 Ağustos'ta konuyla ilgili olarak basına yaptığı açıklamada, yabancı işverenlerin Türkiye'de yasaları tanımaz tutumlarının bir gelenek haline geldiğini belirterek şunları söyledi:

"Türkiye'de çeşitli işkollarında faaliyet gösteren yabancı işverenlerin, Hükümetin olaylar karşısındaki duyarsızlığından yararlanarak Türk yasalarını çiğnemeleri gelenek halini almaktadır.

ABD'nin ülkemizdeki askeri tesislerinde çalışan işçilerimize karşı yapılan yasadışı uygulamalar ve bu işçilerin grevinin ertelenmesinin üzerinden kısa bir süre geçmiş, şimdi de İstanbul Hilton Otelinde TOLEYİS Sendikamızın uyguladığı grev, işverence kırmaya çalışılmaktadır.

Grev dışı kalan işçilere ek olarak işçi çalıştırma ve grevci işçilere de baskı yapma politikası izleyen işverenin bu tutumu işyerindeki tansiyonu da yükseltmiş, her an telafisi güç olayların çıkmasına zemin hazırlamıştır.

Yabancı işverenlere "Bizde ucuz işçilik var" çağrılan yapanların hiç olmazsa, Türkiye'de Türk yasalarının eksiksiz uygulandığını bu sorumsuzlara göstermesi gerekir.

İlgilileri vakit geçirmeden harekete geçmeye davet ediyorum."

BELEDİYE-İŞ Sivas'da Belediye İşçisine Baskı

REFAH PARTİLİ BAŞKAN VE YARDIMCILARI, BELEDİYE-İŞ SENDİKASINDAN İSTİFAYA ZORLADIKLARI İŞÇİLERİ HİZMET-İŞ'E KAYDEDİYORLAR

BELEDİYE-İŞ Sendikası yetkililerinin yaptığı açıklamaya göre, Sivas'ın Refah Partili Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu ve onun yönlendirdiği başkan yardımcıları ile şube müdürleri, bir süredir işçiler üzerinde yoğunlaştırdıkları baskıya devam ediyorlar.

RP'li Başkan ve ekibi, TÜRK-İŞ'e bağlı Belediye-İŞ Sendikası üyesi 1074 işçiyi zorla ve çeşitli bahanelerle Belediye-İŞ'ten istifa ettirerek RP para-

lelindeki Hak-İş'e bağlı Hizmet-İŞ Sendikasına kaydetmeğe çalışıyorlar.

Sendika Şube yöneticileri tarafından çeşitli defalar uyarılarak, "Anayasa suçu işledikleri" hatırlatılmasına rağmen bu yasadışı uygulamalarına devam eden Sivas Belediye Başkanı ve yetkililerinin tutumu, TÜRK-İŞ tarafından da şiddetle kınandı ve konuyla ilgili şikayetler ilgili makamlara iletili.

Nüfuz suistimali yaparak işçilere

çeşitli vaatlerde bulunan Sivas Belediye yöneticileri, "Hizmet-İş'e geç, kadro- nu al. Geçmezsen sana verilecek işimiz yok.." tarzında herkesin duyup bildiği partizan tasarruflarını açıkça sürdürüyorlar.

Örneğin, geçici işçileri bu baskılarla aldatıp Hizmet-İş'e taşıyan belediye yetkilileri, bu baskıya uymayan tecrübeli şoförleri başka görevlere veriyor, hafta tatili ve fazla mesai ödemelerini yapmıyorlar.

BELEDİYE-İŞ

Hakkari Belediyesi
Bir Yıldır Maaş Ödemiyor

● BELEDİYE
İŞÇİLERİ
15 EKİM'DEN
İTİBAREN
EYLEM YAPACAK

HAKKARI Belediyesinde çalışmakta olan 350 işçiye, yaklaşık bir yıldır ücret ve sosyal yardım ödemesi yapılmıyor.

Belediye-İş Sendikası Genel Başkanı Fuat Alan, "Hakkari İlimiz Olağanüstü Hal Bölge sınırları içinde bulunduğundan grev veya herhangi bir eyleme gidemiyoruz. Ancak, işçilerin durumunu haklı bulan Hakkari Belediye Başkanı ile

31 Temmuz tarihinde vardığımız anlaşma gereğince, izin alabilirsek, eylem yapabileceğiz." dedi.

Fuat Alan, maddi olanakları bulunmadığını öne süren Hakkari Belediye Başkanlığının buna rağmen gerekli girişimler sonucu işçilerin birikmiş alacaklarını en geç 15 Ekim tarihine kadar ödemeyi vaadettiğini söyledi. Alan, bu tarihe kadar da ödeme yapılmaması halinde, Olağanüstü Hal Bölge Valiliğinin bilgisi dahilinde, işi yavaşlatma, vevne kuyruğu ve toplu viziteye çıkma gibi eylemleri başlatacaklarını söyledi.

Belediye-İş Genel Başkanı Fuat Alan'ın açıklamasına göre, 31 Temmuz günü taraflar arasında varılan mutabakatta, bu konuya yer verildi.

Sendika temsilcileri ile yapılan görüşme sonucu aşağıdaki mutabakata varıldı.

1- Belediye işyerlerinde çalışan bilmum işçilerin özlük haklarının 15 Ekim 1990 tarihine kadar ödenmesi gerçekleştirilecektir.

2- Yukarıda belirtilen tarihte işçilerin hakları ödenmemesi halinde yasaların öngördüğü çerçeve dairesinde yasal haklarını alıncaya kadar grev, oturma eylemi gibi hareketlerde bulunabileceklerini ve işi yavaşlatacaklarını bildirmişlerdir.

3- İşveren olarak, Hakkari Belediye Başkan Vekili Ahmet Mühürdaroğlu şu anda nakit sıkıntısı çekildiği tanınan süre içerisinde işçi ücret ve özlük haklarının ödenmesi için gerekli çabaların gösterileceğini, süre sonunda aksama olduğu takdirde, yasaların öngördüğü şekilde işçinin, grev, oturma eylemi hareketleri, devletin ve bölgenin zararına olmayacak asayişe ve nahoş bir hareketin doğmasına sebebiyet vermiyecek şekilde yasaların çerçevesi dahilinde işçilerin hareket etmeleri normal karşılanabilir. İşçiler bu mutabakattan sona işe başlayacaklardır.

YOL-İŞ

Yeni
Binasına
Kavuştı..

Yol-İş Sendikasının yeni binası hizmete açıldı. İstanbul Yolu üzerindeki Yol-İş Binasının açılış töreninde kurdelayı kesen TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, "Hayırlı uğurlu olsun" temennisinde bulundu. Yol-İş Binasının açılışında seçkin bir davetli grubu işçi kökenli milletvekilleri ve sendikacılar bulundu.

ÇİMSE-İŞ

Süperbank Yıldız Porselen Grevi
Devam Ediyor

ÇİMSE-İŞ Sendikasının, Süperbank Holding Yıldız Çini ve Porselen İşyerinde başlattığı grev devam ediyor. Grevde, 300 işçi katılıyor.

Çimse-İş Sendikası Genel Sekreteri

Mehmet Selçuk, 6 Haziran tarihinden beri sürdürdükleri grevin nedenlerini özetle şöyle açıkladı:

"Uyuşmazlığın çoğu, ücrete ilişkin 23 maddede toplanmaktadır. Bu işyerin-

deki çıplak ücretler 332 bin liradan ibarettir. Kamu-İş, Çitosan sözleşmesinde verdiği ekonomik ve sosyal hakları uygulamayı kabul ettiği takdirde, bu işyerinde de anlaşma zemini doğabilir."

DEMİRYOL-İŞ

1990 ŞUBE
EĞİTİM
SEMINERLERİ
TAMAMLANDI

DEMİRYOL-İŞ'in 1990 yılı için hazırlanmış olduğu program çerçevesinde 3 Mayıs 1990 tarihinde Ankara şubesinde başlayan eğitim seminerleri geçtiğimiz ay da devam ederek, yedi şubede daha seminer düzenlendi.

TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri, DEMİRYOL-İŞ Genel Başkanı ve SSK Yönetim Kurulu Üyesi **Enver Toçoğlu**, İzmir ve Sivas Şubelerinde düzenlenen Eğitim Seminerleri'nin açılış törenlerine katılarak birer konuşma yaptı. **Toçoğlu** konuşmasında, Türk sendikacılığının zorlukları aşmak amacıyla başlatmış olduğu mücadelenin eğitim seminerleri ile devam ettiğini söyledi.

Eğitim, hiçbir toplumun geri plana iteyeceği önemli bir sosyal hizmet olduğunu kaydeden **Toçoğlu**, "DEMİRYOL-İŞ olarak eğitim seminerlerine önem veren ve yaygın şekilde uygulayan bir kuruluşuz" dedi.

Toçoğlu, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Sendikacılık, birlik ve bütünlük isteyen bir uğraştır. Dağınık olan ve ferdî hareket eden bir kuruluş veya lider, asla başarılı olmaz. Görevi devraldığımız tarihten bu yana, tabanın sesine kulak vermek ve uyumlu bir çalışma ortamının yaratılması için büyük bir çabanın içerisinde olduk. Olmaya da devam edeceğiz.

Eğitim, ertelenemez bir ihtiyaçtır.

Eğitim, sendikalarımızın gelişmesinde ve işçi arkadaşlarımızın bilgilenesinde önemli bir araçtır.

Seminerlerimizde sadece sendikal konular işlenmemekte, günlük yaşamımızı ilgilendiren her konuda tartışma yapılmakta ve işçilerimizin her konuda söz sahibi oldukları vurgulanmaktadır."

Toçoğlu, Türk işçi hareketinin, önündeki yasak ve engelleri aşmak için mücadele verdiğini, gerek Anayasa'dan gerekse yasalardan kaynaklanan engeller kalkmadığı müddetçe çalışma başının sağlanamayacağını altını çizerek belirtti.

Sendikalaşmanın tam bir baskı altında olduğunu kaydeden **Toçoğlu**, "sendikalar üye olmak, işten çıkarılmada en önemli gözdağı olmaktadır" şeklinde konuştu.

TEKSİF

100 Bln
İşçiyi Kapsayan
Görüşmeler Başladı

TEKSF Sendikası ile Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası arasında yaklaşık 100 Bin işçiyi kapsayan toplu iş sözleşmesi görüşmeleri ne başladı.

3 Ağustos'ta tarafların İstanbul'da işveren sendikası toplantı salonunda biraraya gelmesi ile başlayan görüşme sırasında, TÜRK-İŞ ve TEKSİF Genel Başkanı Şevket Yılmaz yaptığı konuşmada, sözleşme ile sağlanan hakların enflasyon yüzünden kısa sürede önemini yitirdiğini bildirdi.

Tarafların 20 Ağustos Pazartesi günü teklif tasarısı üzerinden ilk oturum yaptıkları ve kısa sürede sonuçlandırılması dileğinde bulundukları öğrenildi.

Sümerbank'ta Yetki TEKSİF'in

SÜMERBANK Genel Müdürlüğüne bağlı tekstil işkoluna giren 29 işyerinde TEKSİF Sendikası toplu iş sözleşmesini yeniliyor.

TEKSİF Sendikasının yetki talebine herhangi bir itiraz olmadığı, kesin yetkinin bugünlerde Bakanlık'ça sendikaya verileceği bildirildi.

BELEDİYE-İŞ

SENDİKACI DÖVÜP
İŞÇİ ÇIKARAN
DİYARBAKIR BELEDİYE BAŞKANINA
TEPKİLER SÜRÜYOR...● TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU, HAKKINDA
DAVA AÇILAN BELEDİYE BAŞKANINI SERT
BİR DİLLE KINADI VE BİRİKEN İÇŞİ
HAKLARININ DERHAL ÖDENMESİNİ İSTEDİ...

DİYARBAKIR'ın SHP'li Belediye Başkanı **Turgut Atalay**'ın, gece yarısı sendika basıp **Belediye-İŞ** Şube Başkanı **Vezir Perişan**'ı tabanca kabzasıyla başından yaralamasının ardından, bu baskılarını arttırarak 30 işçinin işine son vermesi, kendisine duyulan tepkileri yoğunlaştırdı.

Yarattığı antisendikal tutumu ve yasadışı tasarrufları yüzünden Diyarbakır'da tüm sendikaların protestosuna hedef olarak hakkında "**Sendika binasını basıp adam yaralamaktan**" dava açılan Belediye Başkanı **Turgut Atalay**'ın bu tutumu, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu tarafından da sert bir dille kınandı.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulunun 29 Ağustos tarihli bu konudaki bildirisiinde şöyle denildi:

Bu üzücü ve çirkin olay üzerine TÜRK-İŞ Bölge Temsilcimiz ile Diyarbakır'daki tüm sendikaların şube başkanları biraraya gelerek yayınladıkları ortak bildiride Turgut Atalay'ı şiddetle protesto etmişlerdir. Turgut Atalay'ın bu tepkiye aldırmandan dünden itibaren 30 belediye işçisini işten çıkarması ise, kendisinin açık bir sendika ve işçi düşmanı olduğunun ayrı bir kanıtıdır.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, sendika binasını basıp sendikacı döven ve ardından da işçilerimizi keyfî bir tasarrufla kapı dışarı eden Diyarbakır Belediye Başkanı **Turgut Atalay**'a yönelik haklı tepkilere aynen katılmakta ve kendisini yasa ve nizamla saygılı olmaya çağırmaktadır.

Batıda ve Bizde TÜKETİCİ BOYKOTLARI

Sinan VARGİ

TÜRK-İŞ Kooperatif Uzmanı

DANİMARKA'DA yapılan ICFTU (Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu) toplantısına katılan delegasyona kayıt işlemleri sırasında, üzerinde hamburger çiş yapan bir köpek resmi bulunan çıkartmalar ve rozetler dağıtılıyordu. Danimarka İşçi Sendikaları Konfederasyonu, bu dünyaca meşhur hamburger firmasına karşı sendikasız işçi çalıştırdığı ve üniversite öğrencilerini işe alarak onları sömürdüğü için boykot ilan etmişti. Bugün bir çok sendika yöneticisi ile işçiler ve onların aile fertleri bu hamburgerciye uğramıyorlar..

Amerika Birleşik Tarım İşçileri Sendikası Genel Başkanı Cesar Chavez Üzüm boykotunu tüm Amerika'da canlı tutmayı başarmıştır. Üzüm üretiminde kullanılan tarım ilaçlarının hem işçiye, hem de topluma zarar verdiğinin belirlenmesi üzerine Chavez yıllardır zaman zaman "açlık grevleri" yaparak Amerikan kamuoyunun dikkatlerini o yöne çekmiştir. En son yaptığı üzüme boykot çağrısına ise ABD halkının yüzde 60'ı katılırken bu boykot birbuçuk yıl kadar sürdürülerek, kullanılan tarım ilacının kaldırılması sağlanmıştır.

Ayrıca, Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) ile Dünya Sağlık Teşkilatı WHO), hastanelerde yeni doğum yapmış annelere "ücretsiz" mama dağıtarak çocukların anne sütü emmelerinin önüne geçen bir Çok Uluslu Firmayı boykot ediyorlar. Anne sütü emmeyen çocuklar, anne sütünden koruyucu alamadıkları için ishale yakalanıp ölüyorlar. Diğer mama üretici firmalar paketlerin üzerine "Anne Sütü en iyi gıdadır" diye yazmayı kabul ederlerken bu firma nedense bu yazıyı yazmamakta direniyor. Bizim ülkemizde de özellikle çikolata konusunda faaliyet gösteren bu firma "sendika sevmeme" kimliği ile de dünyada biliniyor. Kosta-Rika ve Venezuela'da sendikalaşmak isteyen işçilerin üzerine asker ve polisi salarak ateş açtırabilen bir firmanın, çocuk ölümleri karşısında sessiz kalması, Birleşmiş Milletler'in boykotuna neden oluyor..

Ya bizim boykotlarımız?

Gelin bir de bizim boykotlarımıza bakalım. Kola, Et, Yabancı Sigara ile birlikte üç boykotu ard arda bitirdik. Ancak boykota başlama nedenleri ortadan kalktı mı? Fiyatları

aşağı çekebildik mi? Tüm bu sorunların cevabı, hayır'dır. Bu soruların cevabı hayır olunca da bir dahaki boykotlara halkı inandırmak ve harekete geçirmek kolay değildir. Boykot başladığı zaman halka, o boykotun "Gerçek" nedenleri iyi anlatılmalıdır. Türkiye'nin talihsizliğini tüketici boykotlarının, tüketiciyi temsil eden örgütler tarafından değil de, parekendeci kuruluşlar tarafından organize edilmesinde aramak gerekir. Yüzdelik prim, kâr marjlarının arttırılması amacıyla başlatılan tüketici boykotlarının etkili ve sürekli olması nasıl sağlanacaktır?

Bu primler ve bayilerin kâr oranı artınca boykot sona erecekse, bu boykatta tüketicinin çıkarı nedir? İşte bu nedenle, TÜRK-IŞ'İ başlatılan bir boykot kampanyası için destek vermeye çağıran, ancak tüketiciyi koruma kimliği şüphe götüren kuruluşlara, bir takım sorular sormamız gerekiyor. Boykotunuzun amacı nedir? İşiniz bitince, boykot ettiğiniz malı hemen satacak ya da kullanacakmısınız? Boykot ettiğiniz malı üreten firmalarla yaptığınız görüşmelerde, direkt olarak tüketiciler korunuyor mu?

Yabancı Sigara boykotunun TÜRK-IŞ tarafından desteklenmesi, geçtiğimiz sayıda da belirtildiği gibi "Türk Tütüncülüğü üzerine oynanan oyunlardan" kaynaklanmıştır. Kaçakçılık hortlar şekliyle çekinilen yabancı sigara üreticileri ile masaya oturulup ülke menfaatlerini ön planda tutan anlaşmalar imzalanmalı ve Tütün satışı ile alış arasında Türkiye aleyhine farklar doğmaması için çalışmalar yapılmalıdır. Tütün üreten bu endüstride çalışan 5 milyon kişiyi yakından ilgilendiren bir boykotun başlama nedenleri ne olursa olsun ve şu anda satışı, boykotu başlatan kuruluşlarca yapılsa bile TÜRK-IŞ'in Yabancı Sigaraya karşı başlattığı boykot çağrısı geçerliliğini korumaktadır.

Tüketici Boykotlarının sağlıklı olabilmesi, topluma güven veren kuruluşların ortak katılımlarıyla, gerçek boykot nedenlerinin halka izahı ile mümkündür. Yoksa şu anda örgütsüz olan tüketicinin elindeki tek dayanak olan tüketici boykotu silahı geri teperek, başka kişi ve kuruluşların elinde menfaat sağlama aracına dönüşür ve bunun acısını yine tüketici çeker...

Ülkemizde tüketici boykotlarının başarısızlığı, işte bu noktadan kaynaklanmaktadır.

TÜRK-IŞ'IN KOOPERATİFÇİLİK ARAŞTIRMASI

■ TÜRK-IŞ KOOPERATİFLER
VE TÜKETİCİ KORUMA
BÜROSU'NUN ANKETİNDE
KOOPERATİFLERİN
ANA SORUNLARI
SAPTANACAK

■ ALINAN SONUÇLAR KOOPERATİFLERE
İLGİLİ KURULUŞLARA VE BASINA
GÖNDERİLECEK

Konfederasyon üyesi sendikaların öncülüğünde kurulan 300'den fazla tüketim kooperatifi yöneticisini kapsayan bir anket çalışması, TÜRK-IŞ Kooperatifçilik Bürosu tarafından başlatıldı. Ankette 1988 yılında değiştirilen Kooperatifler Kanunu'nun yeterli olup olmadığı, kooperatif yöneticilerin mevzuatla ilgili düşünceleri ile kooperatiflerin son yıllarda karşılaştıkları sorunlar ve kooperatiflerin gönderdikleri gelişmelerle ilgili sorunlar bulunuyor.

Tüketim Kooperatiflerinin üst örgütlenmeleri konusunda "bölge birliği" ya da "işkolu birliği" modellerinin kendilerine özgü problemlerinin olduğu düşüncesiyle hazırlanan anket araştırmasıyla kooperatiflerin üst örgütlerinden neler bekledikleri ve sendika-kooperatif ilişkisinin geliştirilmesi konusunda nelerin yapılabileceği saptanacak. Ülkemizde son aylar içinde yapılan "Tüketici Boykotlarının" sonuçlarının öğrenilmesini de amaçlayan araştırma sonuçları, TÜRK-IŞ Kooperatifler Bürosuna ila-veten bir uzmanlar gurubu tarafından değerlendirilecek. Alınan sonuçlar, kooperatiflere, basına ve uluslararası kooperatif kuruluşlarına gönderilecek.

SOSYAL SİGORTALAR KURUMU'NUN TOPLUMLA İLİŞKİLERİ

Unutulmamalıdır ki, çağdaş ve anayasal bir hak olan sosyal güvenlik, gelişen ve geliştirildikçe etkinlik kazanan bir haktır. Bu da sosyal devletin başlıca görevlerinden biridir. Bunu kurtarmak değil, ulusal ve uluslararası gelişmelere ayak uydurmak suretiyle sigortalılarımızı, emeklilerimizi, kurumla iş ilişkisi olan tüm vatandaşlarımızı memnun edecek kararları almak, etkinlikleri sağlamak ve Kurumun Türk idare sistemi içindeki yerini ve ağırlığını kabul ettirmek gerekli görülmektedir.

H. AVNİ YAZICI

TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Uzmanı

İŞ HAYATINDA türlü hallere karşı ilgili sigorta kanunu hükümlerini uygulamak üzere kurulmuş bulunan Sosyal Sigortalar Kurumunun, bu görevlerini yerine getirirken vatandaşlarla mahkemelik olan kuruluşlar arasında hazine ve nüfus müdürlüklerinden sonra, 27 bin 555 dava ile 3. sırayı işgal ettiğini basından öğrenmiş bulunuyoruz. Ayrıca, 1989 yılı istatistiklerine göre bu davalardan 16 binden fazlasında da Kurumun davacı olarak yer almış bulunmasını üzerinde durulması gereken bir başka husus olarak gördüğümüzü ifade etmek istiyoruz.

Bilindiği üzere modern sevk ve idare tekniklerinin uygulanması, kuruluşların ve işletmelerin **sür'atli, kaliteli ve ucuz hizmet arz edebilmeleri** gayesine yönelik bulunmaktadır. Yani kuruluşların beşeri, mali ve mekanik bütün imkanlarının en iyi şekilde değerlendirilmesi suretiyle verimlilik sağlanması, modern sevk ve idare prensip ve tekniklerinin eksiksiz ve zamanında uygulanması ile mümkündür.

Kurum, Maliye ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığından sonra ülkemizin 3. Konsolide bütçeye sahip kuruluştur.

Kurumun hizmetlerinden işçi ve işveren olarak toplumun her kesimi etkilenmektedir. Çünkü bir hizmet akdine istinaden 1 gün dahi işçi çalıştıran her Türk vatandaşı, Kuruma karşı işveren durumunda olup, yasal sosyal sigorta mükellefiyetlerini yerine getirmek mecburiyetindedir.

Kurum hizmetlerinden istifade eden işçiler, işçi emeklileri ile bunların eş ve bakmakla mükellef oldukları çocukları, ana ve babaları 18 milyona yaklaşmaktadır.

Yani Kurum ülkemizin en büyük sosyal güvenlik kuruluşu olduğu kadar, Türk idare sistemi içinde de en büyük kuruluşlar arasında ve

ilk sıralarda yer almaktadır. Ayrıca yurt sathına yayılmış bulunan idari ve sağlık kuruluşları ile de içiçe örnek bir kuruluştur.

Kurumun yürüttüğü hizmetler kadar, bu hizmetlerin yürütümünde uyguladığı idari yöntemler, personel politikaları ve işletme prensipleri yönünden de ön sıralarda yer alması gerekmektedir. Yine faaliyetlerinde örnek gösterilmesi, hizmetlerinin etkin ve verimli olması samimi dileğimiz ve özlemimizdir. Ancak yukarıda izaha çalıştığımız husus ve aşağıda açıklayacağımız durumlar bizi bu yönde endişelendirmiş ve şüpheye sevk etmiş bulunmaktadır. O bakımdan durumun yetkililere hatırlatılmasını faydalı görmekteyiz.

Üzerinde durulması gereken bir diğer husus, kamu kurum ve kuruluşlarına müracaat eden her vatandaşın, müracaatına biran evvel cevap alabilmek için, o kuruluşun içinden veya dışardan yardımcı olabilecek kişileri araması ve bu kişilere inanmasıdır.

Hakikaten adamın olmazsa veya işini takip edecek birisi bulunmazsa, o iş zamanında veya istenildiği şekilde yerine getirilmez şüphesi, halkımız arasında tabu olarak yerleşmiş bulunmaktadır. Kamu kurum ve kuruluşlarına güveni sarsan bu menfi inanç, her geçen gün daha geçerlilik kazanmaktadır.

Kuruluşların yönetiminden sorumlu üst kademe yöneticileri de, bu menfi düşünceyi ortadan kaldıracak tedbirleri alma yerine, iş takip büroları kurmak, iş takibi yapacak kişileri çoğaltmak suretiyle kuruluşlarda yeni birimler ve yapay kadrolar ihdas etmek suretiyle vatandaşların şikayetlerini önleyecek veya onları oyalıyabilecek vitrin çalışmalarına önem vermektedirler.

Aslında kuruluşlar aksayan hizmetler ile birimler arasındaki farklı davranışları önlemenin

bilimsel yolları vardır. Birimler arası iş akımının koordinasyonu ve aksayan hususlardan anında haberdar olunması, idari yöntemlerle mümkündür. Yapay birimler ve kadrolar ihdası, verimi artıran değil, kuruluşlarda koordinasyonu bozan ve işlerin daha aksamasına neden olan ve ciddi çalışanları ters yönde etkileyen bir durumdur. Uygulamaya, kuruluşların noksan personelle hizmet vermek zorunda olması kadar personelin tercih ve terfilerinde kayırmacılık sisteminin doğurduğu sosyal yağmanın menfi etkilerini de ilave ettiğimizde, kamu kurum ve kuruluşlarının içinde bulunduğu acıklı tablo, daha net olarak ortaya çıkmaktadır.

Konfederasyonumuza yapılan yazılı ve sözlü başvurulardan, yukarıda açıklamaya çalıştığımız yönetim hastalıklarının kurum bünyesinde de her gün geliştiği ve yerleştiği kanısı kuvvet kazanmaktadır.

Sosyal güvenlik gibi çağdaş ve anayasal bir hakkı yürüten modern kuruluşların yönetiminde yeri bulunmayan çağdışı bu tutum ve davranışlar, bu kuruluşların görevlerini zamanında ve istenildiği gibi yerine getirebilmelerine mani teşkil etmektedir.

Bu nedenle Kurumun önemli sorunları;

- a) Prim tahakkuk ve tahsilinde karşılaşılan darboğazlar,
- b) Emekli işlemlerinin sonuçlandırılmasında müracaatçıların karşılaştıkları sorunlar,
- c) Sağlık hizmetlerinden vâki şikayetler bu ciddi sorun ve şikayetlerin vakıf uygulamaları ile uyutulması çalışmaları,
- d) Kurumdan malûliyet ve yaşlılık aylığı almakta olan sigortalılarla ölüm aylığı almakta olan hak sahiplerinin her gün ağırlaşan ekonomik sorunlarını umursamaz ve önemsemez tutum ve davranışlar,
- e) Geçici gösterge tablosundan borçlanma yapmış bulunan ve kamuoyundaki tanımı ile "Süper emeklilerin" sorunlarına karşı takınılan inatçı tavırlar nedeniyle devlete güveni sarsan ve teşvik eden uygulamalar,
- f) Ekonomik ve sosyal haklar yönünden Kurumun idari ve sağlık personelinin kendi arasındaki farklı uygulamaların doğurduğu küskünlükler ve eksik kadro ile hizmeti yürütmek zorunda bulunan Kurumun, hergeçen gün yetişmiş insangücü kaybına uğraması sonucu yozlaşan ve ağırlaşan hizmet sorunları,
- g) Sosyal sigorta uygulamaları sonucu işverenlerle ve işçilerle vaki uyuşmazlıklar nedeniyle adli mercilere intikal eden dava dosyaları,

h) Personel teminindeki tercihler ile terfilerdeki kayırmaların kadrolaşmaların ötesinde, diğer personel arasında yarattığı huzursuzluğun hizmetlere yansıyan yönünün meydana getirdiği verim düşüklüğü,

i) Kurum fonlarının gereği gibi değerlendirilememesi sonucu meydana gelen maddi kayıplar,

j) Kuruma vaki politik müdahalelerden ileri gelen verim düşüklüğü ve ekonomik kayıplar, olarak kısaca tarif etmek mümkündür.

SONUÇ

Belirli bir devrin ve zamanın doğurduğu ihtiyaçlara cevap verebilmek üzere kurulmuş bulunan teşkilatlar, zaman içinde üstlendikleri yeni görevler ve mevcut görevlerindeki artışlar nedeniyle fonksiyonlarını ifade güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Bu bakımdan belirli zamanlarda teşkilatları geliştirmek için yeniden düzenleme çalışmaları yapmak gerekmektedir.

4792 sayılı kanunda yer alan "...Kurum bu kanun ve özel hukuk hükümlerine tabidir. Mali ve idari bakımdan muhtardır ve tüzel kişilikte bir devlet kurumudur." hükmünün işletildiği dönemlerde Kurum başarılı olmuştur. Ama zamanla bağlı kuruluş haline getirilmiştir. İşte o tarihi takip eden kısa bir dönemden sonra hizmetlerde gerilemeler ve şikayetler başlamıştır. Bugün için de, hizmetlerdeki gerilemeler sonucu bu şikayetler çok sesli bir hale gelmiştir. Ama bu sorununda çaresi bulunmuş Kurum Genel Kurulları 3 yılda bir toplanacak şekilde yasal değişiklik yapılmıştır. Kurumun en yüksek yönetim ve karar sorumluluğunu taşıyan Yönetim Kurulunun teşekkül şekli değiştirilmiş ve hükümet ağırlıklı bir hale getirilmiştir. Ayrıca bu kurula her geçen gün etkinliğini kaybettirecek müdahaleler yapılmaktadır.

Neticede de; yukarıda bir nebzecek açıklanmaya çalışılan üzücü sonuçlara hızla koşulmuş bulunmaktadır.

Kurumun kurtuluşu, kazanılmış hakları kısıtlamakla mümkün değildir. Bunu ülkeyi yönetenler de bilmektedirler, ama günü kurtarabilmek için sessiz durmak ve gerçeklerden uzak kalmaktadırlar.

Kurumu bugünkü darboğazlara, politik uygulamalar ve tercihler getirmiştir.

Unutulmamalıdır ki, çağdaş ve anayasal bir hak olan sosyal güvenlik, gelişen ve geliştirildikçe etkinlik kazanan bir haktır. Bu da sosyal devletin başlıca görevlerinden biridir. Günü kurtarmak değil, ulusal ve uluslararası gelişmelere ayak uydurmak suretiyle sigortalılarımızı, emeklilerimizi, kurumla iş ilişkisi olan tüm vatandaşlarımızı memnun edecek kararları almak, etkinlikleri sağlamak ve Kurumun Türk idare sistemi içindeki yerine ve ağırlığını kabul ettirmek gerekli görülmektedir.

Bekleyecek ve gelişmelerin takipçisi olacağız.

Yeni Yasama Yılına Girerken...

TÜRKİYE Büyük Millet Meclisi 1 Eylül tarihinde yeni bir yasama yılına daha girdi. Bu başlangıç her yıl çalışanlar için umutların filizlendiği, beklentilerin tekrar gündeme geldiği önemli bir başlangıçtır. Anayasa ve yasalardan kaynaklanan sıkıntılarla on yıllık bir bekleme devresine giren, daha doğrusu son altı yıllık dönemi gerçek ve kalıcı bir demokrasinin ülkemizde de gelişmesi ve yerleşmesi için umutlarla geçiren Türk çalışanları bu yasama yılında da günlerini boş ümitlerle veya oyalamalarla mı geçireceklerdir? Bunu zamanla görüp tesbit edeceğiz.

Körfez bunalımının tırmanmaya devam ettiği bir dönemde, bölgemizde savaş rüzgarlarının estiği günlerde, Türkiye Büyük Millet Meclisinden Anayasa ve yasalarda yapılması gereken düzenlemeler ve değişiklikler için istek ve beklentilerimizi çok iyimser bulanlar çıkabilir. Hemen belirteyim ki, Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşuna vesile olan önemli kanunlar, bundan daha kötü şartlar içinde ve düşmanla kıyasıya savaşın devam ettiği günlerde Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisinden çıkarılmıştır. Kuvayı Milliye ruhunun şaha kalktığı o dönemleri zabitlerinden bir okuyunuz. Meclisteki müzakereleri okuyarak yaşayınız. Göreceksiniz ki, Atatürk'ün önderliğinde hem demokratik münakaşa ve mücadeleler, hem de düşmanla sonu ZAFER'le biten amansız savaşlar birlikte sürdürülmüştür.

Yeni yasama yılına daha iyimser bakışımızın bir başka sebebi, yakın zamanlara kadar askeri yönetimlerin çıkardığı olağanüstü şartların getirdiği kanunlara ve özellikle Anayasa toz kondurmayan siyasi iktidarın son günlerde Anayasa ve demokratik gelişmelere öncülük

yapacak kanun değişikliklerinden sık sık söz eder olmalarıdır. Elbise artık dar gelmeye başlamıştır. Zorla giydirilen elbisenin insan vücudunda yapabileceği tahribat önemli boyutlara varmış bulunuyor. Hızla gelişen ve dinamik bir yapıya sahip bulunan Türk Toplumuna yaraşır ve yakışır düzenlemeler için vakit gelip çatmıştır. Neresinden başlamalıyız? Düşüncesi yanlışlıklara, tartışmalara ve gecikmelere sebep olabilir. Şimdi artık yapılacak iş Anayasa değişikliklerine, ÇALIŞMA hayatı ile ilgili değişikliklerden başlamaktır. İktidar ve muhalefet partilerinin daha kolay uzlaşabilecekleri en önemli hususların başında, çalışma hayatımızla ilgili yapılması gereken değişikliklerin geldiği bilinmektedir.

İktidar ve muhalefet partileri arasında yapıcı ve anlayışlı bir ortamın yaratılmasında da eksikliği hissedilen Anayasa ve yasa değişikliklerinin son derece önemli bir rol oynayacağı kuşkusuzdur. Türk İşçileri Oniki Eylül 1980'den önce yaşanan acımasız günleri unutmuş değildir. Ne var ki bu günlerin faturasının önemli ölçüde çalışan kesime çıkarıldığı gerçeğini de kolay kolay unutamaz. Yeni Yasama yılı başlarken, demokrasimizi daha güçlü ve kalıcı hale getirecek tedbirlerin alınmasında ve özellikle bir TEPKİ Anayasası olan 1982 Anayasasında gereken değişikliklerin yapılmasında sayılamıyacak kadar büyük yararlar vardır.

Hak ve özgürlüklerin kısılmadığı, demokratik tartışma ortamının yeniden ve hızla yapılandığı bir Türkiye, ortadoğuda istikrar ülkesi olarak geleceğe daha güvenle bakabilir ve Ulu Önder Atatürk'ün işaret ettiği "MUASSIR MEDENİYET SEVİYESİNE" daha çabuk ulaşabilir. Fikir ve fikirde gelişme, baskılı ortamlarda kısırlaşır. Özgürlük ortamında ise gelişmesini hızlandırır. Doğruyu güzeli ve iyiyi bulma arayışında özgürlüğün katkısı çok büyüktür. Türkiye, Dünyadaki son gelişmelere bakarak açıkça ifade etmek zorundayız ki bir Avrupa ülkesi olma durumundadır. Bu duruma gelebilmek için de Anayasa ve yasalarda gerekli değişiklikleri yapmak ve Avrupa Ülkelerinin ulaşabildiği standartlara ulaşabilmek zorundadır. Bu gerçeği bilerek, görerek şartlarımızı da dikkate alarak, Anayasa ve yasalarda gereken düzenlemeleri vakit geçirmeden yapmak zorundayız. Yeni yasama yılı, yeni bir fırsattır. Bu fırsat, iyi kullanılmalıdır.

Giderek Büyüyen

Bir

Sorun :

ÇEVRE

GÜNÜMÜZDE artık çevre sorunları, ulusal sınırların ötesine taşarak, uluslararası boyutlarda önem kazanmıştır. Bir ülkede meydana gelen bir kaza ya da çevre felaketi, diğer komşu ülkeleri etkilediği gibi, çevre ve atmosfer kirliliğinin nedeni olarak da tüm dünyayı etkilemektedir. Bu yüzden hiç bir ülke çevre sorunlarının kendisini ilgilendirmedini söyleyememektedir. Ne var ki, tüm uluslararası çabalara ve bu konuda düzenlenen konferanslara rağmen dünya giderek kirlenmekte, bu konuda "söz verenler" üzerlerine düşen görevi "maiyetleri arttırır" endişesiyle yerine getirememektedirler.

Tüm dünyaya hakim olan bu düşünce, önce atmosfer kirliliğine, daha sonra ozon tabakasındaki incelmeye yol açtığı için, kirliliğin meydana gelmesinde en ufak bir katkısı olmayan geri kalmış ülkeleri bile etkilemektedir. Sorun artık sanayileşme, endüstrileşme gibi kavramların üzerine çıkarak "insani" boyutlara ulaşmıştır.

Dikkat edildiği takdirde, bugünlerde gazeteler, çevre ve deniz kirliliğinin neden olduğu bazı toplu hayvan ölümlerini gündeme getirmektedir. Balinalar, deniz kirliliğini protesto için intihar ederken, kuşlar petrole bulanıp uçamaz hale gelmektedirler. Bu hayvanların ölümünden sonra, sıra kime gelecek? Tabii ki diğer canlılara ve insanlara.

Çevre ve atmosfer kirliliğini önleyebilecek orman alanları, dünyanın akciğeri durumundadırlar. Ne var ki, tarım alanı açma ya da kereste ticareti bahneleriyle her yıl bir İngiltere Adası kadar orman alanı yeryüzünden silinmektedir. Dünyanın iklimi giderek ısınmakta ve

bitkilerin bile artık "şaşırdığı" gözlenmektedir.

Türkiye'de ise durum, bu gelişmelerden farklı değildir. Kirlilik için alınması gereken önlemler konusunda geç kalınmıştır. Uzmanlar deniz kirliliği konusunda iki denizimizi çoktan gözden çıkarmışlar ve Marmara ile Karadeniz ölü, şeklinde açıklamada bulunabilmişlerdir.

**SAĞLIKLI BİR
ÇEVREDE YAŞAMA
VE ÇALIŞMA
HAKKI,
KAĞIT ÜZERİNDE
KALMAYA
MAHKÜMDÜR..**

Kentlerin artık hemen tamamında hava kirliliği olağan hale gelmiştir. Kirlilikle birlikte insanlar, daha güçsüz ve daha sık hastalığa yakalanır olmuş ve bu durum ölümcül hastalıkların sayısında artışlar meydana getirmiştir. Türkiye'de bugüne kadar himayeci politikalarla korunan özel sektör sanayi kuruluşlarının iyi çalışan arıtma tesisleri oldukça ge-

cikmiş ve zehirli atıklar, göllere, nehirlere denizlere hiçbir işleme tabi tutulmadan boşaltılmıştır. İzmir ve İzmit Körfezleriyle Marmara Denizindeki kirlilik oranı, öldürücü boyutlara tırmanmıştır. Hükümetler ve kamu kuruluşları, bu konuda özel sektöre örnek olmalıdırlar. Ne var ki kamuya ait tesislerin çevreye zehir saçtığı İzmit körfezinde özel sektöre ait fabrikalara "çevre kirliliğine neden oluyorsunuz" diyerek ceza kesmek, çok komit kaçmaktadır. Çevre kirliliğine yol açan fabrikaları ve tesisleri "politik kayırmacılıkla" korumak ve bu bizden, mantığı ile hareket etmek çevreyi kurtarma arzusuyla çelişmektedir.

Bu konuda hükümetlerin tedbir alması ve bu tedbirlerin ağır cezai şartlarla uygulanması gerekmektedir. Türkiye'de artık orman alanlarının tahribatı durdurulmalı ve göstermelik ekilen fidelere sahip çıkılmalıdır. Sanayi tesislerine gerek birer arıtma tesisi kurulmalı ve çıkan zehirli atıkların deniz yerine toprağa gömülmesi engellenmelidir. Ülkemizdeki Çevre Müsteşarlığı, artık bir çok ülkede olduğu gibi Çevre Sorunları Bakanlığına dönüştürülmeli ve gerek yetki gerekse finansman açısından güçlendirilmelidir.

İnsanoğlu çevrenin korunması için elinden geleni yapmak zorundadır. Çünkü koskoca evrende üzerinde yaşanabilen tek gezegen Dünya'dır. İşte bu nedenle 77. Uluslararası Çalışma Konferansında sunulan "Çevre Sorunları ve Çalışma Hayatı" konulu rapora ilgili taraflarca kulak verilmelidir.

Sinan VARGI

İŞARETLER / İSMAİL SADIK

Siteler...

SİTELER; Başkent'imizin Ulus, Kızılay, Büyük Sanayi ve OSTİM ile birlikte en büyük iş ve ticaret merkezlerinden birisidir. Başka bir benzetişle tanımlayalım: Ülkemizin ilk ve en büyük ağaç işleri sanayi merkezidir. Hatta; Siteler'i Türk Mobilyacılığı'nın, nirengi noktası olarak, nitelemek de mümkündür.

Geçenlerde, yolumuz Cebeci'ye düştü. Sonra da Hamamönündeki bir birahaneye girme durumunda kaldık. Masa arkadaşımız, Siteler'de bir mobilya ustası idi. Ben de kendisine, Sanat Enstitüsü Ağaç İşleri Bölümü mezunu olduğumu söyleyince; aramızda ister-istemez, içtenlikli bir masa sohbeti başladı.

Konuşmamız, döndü-dolaştı; Türk Mobilyacılığı'nın bugünkü durumuna geldi; daha sonra da tabii ki toplumsal sorunlarına. Sohbetimiz sırasında ustaya, bazı sorular yönelttim. Aldığım karşılıklar hiç iç açıcı değildi. Hayret ve üzüntü duymadan yapamadım. Bunun için de Siteler'i yazmadan edemiyorum.

İŞYERLERİ'NDEKİ VERGİ LEVHALARI

SİTELER; burayı gezmeyenler için söylüyorum; Anadolu'muzun çeşitli yerlerinde oluşturulmaya başlanan "Küçük Sanayi Siteler'i" gibi değildir. İçinde mobilya sarayları, içine bir kaç apartman alacak büyüklükte satış mağazaları.. atelyeleri vardır. İstanbul'daki "Kapalı Çarşı" örneği Ankara'da da büyük bir ekonomik potansiyele sahiptir Siteler.

Geçen sene; bir yakınımızın mobilya alımı vesilesiyle de bazı mağazalarını gezme imkânım doğmuştu. Arkadaşım eşiyile mobilya seçerken; ben de gayri ihtiyarî "Vergi Levhaları"na bakmadan edememişim. Maalesef ve maalesef, o dev mağazaların ödediği vergiler, mantık almayacak biçimde düşüktü. Kaydettiğim vergi miktarlarıyla ilgili notu, şimdi bulamadığım için; size sunamıyorum.

Yaptığım bu "tesbit'i" açıklayınca; 40 yaşlarında olan ve 20 yıldır Siteler'de çalıştığını söyleyen mobilya ustası; "ağabeyciğim," dedi, "bunun sebebi, gerekli vergi denetiminin burada yapılamamasıdır. Siteler'e, her vergi memuru kolay-kolay giremez ki.."

SİGORTASIZ 20 YIL ÇALIŞTIRILMAK

YALNIZ vergi müfettişleri değil, Siteler'e giremeyenlerin arasında SSK müfettişleri de vardı. Mobilya ustası, sigortasız çalıştığını söyleyince inanamadım. "Yani.. siz; 20 yıldır Siteler'de sigortasız mı çalıştınız hep?" diye sorunca ve "Evet.." karşılığını aldığım; küçük dilimi yutasım geldi adeta.

"Kardeşim, nasıl olur? Hep sigortasız işçi çalıştıran işyerleri mi sana denk geldi?" dediğimde ise şöyle konuştu Siteli işçi:

"'Sigortanı yaparız; ama parasını senden keseriz' diyorlar. İşveren'in payını, ben niye ödeyeceğim ki?'"

"Bakınız; buna rağmen yine de bir büyük hata işlemişsiniz. Sen'den de kesilse verginin hepsi; 'evet..' demelisin, sigorta işine. Bu çalışma hayatının bir yarın'ı var; ihtiyarlığın var. O zaman ne yapacaksın? Hiç bir toplumsal güvencen olmadan, nasıl geçineceksin; nasıl yaşayacaksın? Bir çalışanın en doğal ve uygar hakkı olan; emekliliği sen düşünmüyor musun?"

"Sigortalı çalışma olgusunu önemsemediği gibi; sendikal anlayışı benimsemek"de aklının ucundan geçmiyordu mobilya ustasının. Bir süre düşündü sonra; tekrar konuştu:

"Sigortalı olmakta ısrar etmek, sendikayı kafandan geçirmek demek; Siteler'de işsiz kalmak, tüm kapıların yüzüne kapanması demektir. Biz böyle çalışmaya mahkûmuz. Ancak; bu gün'ümüzü düşünmüyoruz. Yarın'larımızı değil. Yarın diye, bizde bir şey yok ki. Bunun başka çıkar yolu da yok. Bunu öyle bilirsiniz.. Aksini düşünmek, Siteler'de işverenlik anlayışına karşı çıkmak; aç kalmak demektir."

SİGORTALI İŞÇİ ORANI VE ÜCRETLER

MOBİLYA ustası, Siteler'i anlatırken sohbetimiz sırasında; çok dikkate değer bir başka açıklama daha yaptı. Dedi ki:

"Siteler'de kaç işçi çalıştığını bilemem. Ancak; duyabildiğimiz kadarıyla sigortalı işçi sayısı, yüzde 10 dolayındaymış. Öyle söyleniyor. Bunlar da şirket halinde olan işyerlerine ait.. Tabii ki tüm patronları aynı kefiye koymak mümkün değil. Az sayıda da olsa, sigortalı işçi çalıştırma anlayışını benimseyen, örnek işverenler de var Siteler'de.."

"Pekiyy.. ya maaş durumunuz nasıl?"

"Benim maaşım 400 bin lira. En fazla maaş alan ise 600 bin lira ayda. Ama; patronların bir ayda işçi sırtından kazandıkları; ortalama 10 milyon dolayında imiş.."

Gerçek miydi, değil miydi Site'li işçinin söyledikleri? Bilemiyorum. Fakat; bir gerçek vardı ki burada tezgâhı olanlar, Ankara'nın üst düzey gelir sahiplerinin arasındaydılar.

ÜCRETİN ZAMANINDA ÖDENMEMESİ, İŞÇİYE, KIDEM ÖDENCESİNE HAK KAZANDIRIR BİÇİMDE İŞ AKTİNİ FESİH OLANAĞI VERİR

**YARGITAY
HUKUK
GENEL
KURULU**

**E. 1989/9-132
K. 1989/210
T. 29.3.1989**

ÖZET : İşçi ücretinin zamanında ödenmemesi durumunda, kıdem ödencesine hak kazanarak iş aktini bozma olanağına kavuşur. İşçinin fesihten sonra başka bir işe girmesi durumunda kıdem ödencesinin işverence ödenmesi de söz konusu değildir.

DAVA : Taraflar arasındaki "kıdem tazminatı" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda Ordu Asliye Hukuk (İş) Mahkemesince davanın reddine dair verilen 3.2.1988 gün ve 1986/546-1988/26 sayılı kararın incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmesi üzerine,

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin 31.5.1988 gün ve 5349/6142 sayılı ilâmı: "... Davacının ferdi hizmet sözleşmesinde, işlemiş ücretlerin müteakip ayın ilk haftasında ödeneceği kararlaştırılmıştır. Buna rağmen, Şubat 1986 ayından itibaren işlemiş ücretlerin kararlaştırılan süreden sonra ödendiği ve bu halin, Ağustos 1986 ayına kadar devam ettiği anlaşılmaktadır. Bu durum, 1475 sayılı İş Kanunu'nun 16. maddesinin II. bendinin (d) fıkrasında öngörülen işçiye bildirimsiz fesih hakkı veren sebebi oluşturmaz. Böyle olunca davacı, kıdem tazminatına hak kazanır. Davacının başka bir işyerinde iş araması ve fesihten sonra bir başka işyerinde işe girmiş olması bu hukuki sonucu değiştirmez; zira, iş aktinin feshine etken olan sebeplerin iş aramasına da etken olduğunun kabulü gerekir.

O halde, gerçekleşecek olan kıdem tazminatına karar vermek gerekir..." gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

KARAR : Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, Hukuk Genel Kurulu'nca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

SONUÇ : Davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile, direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı (BOZULMASINA), oybirliği ile karar verildi.

YETKİ TESPİT BAŞVURUSUNDAN ÖNCEKİ ALTI GÜN İÇİNDE YAPILAN ÇOK SAYIDAKİ YENİ İŞÇİ ALIMININ MUVAZAALI OLUP OLMADIĞI ARAŞTIRILMADAN ÇOĞUNLUK TESPİTİNE KARAR VERİLEMEZ

**YARGITAY
9. Hukuk
Dairesi**

**E. 1989/7408
K. 1989/7747
T. 29.9.1989**

ÖZET : Sendika'nın yetki tespiti için başvurduğu tarihten önceki altı gün içinde işyerine, işyerindeki işçi sayısının yaklaşık üçte biri kadar yeni işçi alınmıştır. Bu işçilerle birlikte yetki tespitine gidildiğinde sendika çoğunluğu sağlayamamaktadır. Bu nedenle sendika tarafından ve işveren tarafından yapılan itirazların, işverenin muvazaalı işçi alıp almadığı incelenmeden çoğunluk vardır ya da yoktur biçiminde karara bağlanması doğru değildir ve bozma nedenidir.

DAVA : (A) Tekstil Ticaret Sanayii Ltd. Şti. adına Avukat (...) ile 1- (B) Sendikası adına Avukat (...) 2- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı adına Avukat (...) aralarındaki dava hakkında İzmir 2. İş Mahkemesinden verilen 6.9.1989 günlü ve 433/445 sayılı hüküm davalılar avukatınca temyiz edilmekle dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR : Davalı Sendika Bakanlığa başvurarak 7.6.1989 tarihi itibarıyla yetki tespiti istemiştir. Bakanlık yaptığı inceleme sonunda işyerinde 81 işçi çalıştığı ve bunun 48'inin davalı (B) Sendikası'na üye olduğunu tespit ederek ilgililere bildirmiştir. Davacı işveren bu tespiti itiraz etmiştir. Mahkemece yaptırılan bilirkişi incelemesine göre işverenin 1.6.1989 ile 6.6.1989 tarihleri arasında 31 işçi almış olduğuna ve 47 işçinin (B) Sendikası'na üyeliği saptanmıştır. Bilirkişi 31 işçi alımında muvazaa olmadığı takdirde (B) Sendikasının yetkili olamayacağını, muvazaa söz konusu olduğu takdirde ise yetkili olacağını açıklamıştır. Bu tespiti yaparken Mart 1989 tarihinden itibaren işyerinde çalışan işyerine giren ve çıkan işçi sayısını ve yapılan iş miktarlarını da belirtmiştir. Bu tespitlere göre Haziran ayından önceki aylarda devamlı olarak çalıştırılan işçi sayısının Bakanlığın tespit ettiği miktarlara yakın olduğu izlenmektedir. Temmuz ayında ise az olmayan sayıda işçi çıkarması olduğu görülmektedir. Bu durumda salim bir sonuca ulaşabilmek için işyerinde yapılan işlerin ve çalışılan yerin kapasitesi bakımından bu işlerden anlayan bir bilirkişi aracılığı ile mahallinde keşif yapılması düşünülmelidir. Bu yön düşünülmeksizin ve gerektirici sebepleri araştırılmaksızın çoğunluk tespitinden hemen önce ve altı gün içinde yeni işçi

alınmış olması yeterli görülerek çoğunluk tespiti cihtine gidilmesi isabetsiz bulunmuştur.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen sebepten kesin olarak BOZULMASINA, 29.9.1989 gününde oybirliğiyle karar verildi.

ÜYELİK FİŞLERİNİN ÜÇ GÜN İÇİNDE İŞVERENE VERİLMEMİŞ OLMASI, YETKİ TESPİTİNİN İPTALİ İÇİN YETERLİ GÖRÜLEMEZ

YARGITAY
9. Hukuk
Dairesi

E. 1990/5562
K. 1990/6040
T. 18.5.1990

ÖZET : İşçi Sendikaları, yasa gereği, üyelik fişlerini üç gün içinde işverene vermekle yükümlüdürler. Ancak, bu yükümlülüğe uymamış olmak, işçi sendikası lehine sonuçlanan yetki tespit sonucunun iptali için yeterli neden oluşturmaz. Bu durumu yeterli görüp yetki tespitini iptal etmek, bozma nedenidir.

DAVA : (M) Gıda Sanayii Pazarlama A.Ş. adına Avukat A.R.S. ile; 1- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Adına Avukat T.Ö., 2- (T) Sendikası aralarındaki dava hakkında Adana 1. İş Mahkemesi'nden verilen 13.3.1990 günlü ve 547/190 sayılı hüküm, davalılardan Hazine avukatınca temyiz edilmekle dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR : (T.) Sendikası (M.) Gıda ve Dayanıklı Mamuller Pazarlama A.Ş. işlerinde çoğunluk tespiti için 21.6.1989 tarihinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na başvurmuştur. Bakanlıkça 21.6.1989 tarihi itibarıyla yapılan tespitte işyerinde 38 işçi çalıştığı, bunun 22'sinin Tez Koop-İş Sendikası üyesi olduğu belirlenerek, bu işyerinde Tez Koop-İş Sendikası'nın yetkili olduğu ilgililere bildirilmiştir. İşveren bu tespiti itiraz ederek iptalini istemiştir. Mahkemece bilirkişi aracılığı ile inceleme yaptırılmış, bilirkişi presödür dosyası ve ibraz edilen belgeler üzerinde yaptığı inceleme sonunda düzenlediği raporunda başvuru tarihi itibarıyla işyerinde 42 işçi çalıştığını, 23'ünün (T.) Sendikası'na üye olduğunu buna göre Bakanlık tespitinin doğru olduğunu açıklamış, ancak 2822 sayılı Kanun'un 3451 sa-

yılı Kanun'la değişik 13. maddesinin 1. fıkrasına göre (T.) Sendikası'nın kendisinde bulunan üyelik fişlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na yetki için başvurduğu tarihten itibaren üç işgünü işverene vermek zorunda olduğu halde kendisinde bulunan üyelik fişlerini belirtilen süre içinde işverene vermemiş olduğuna da işaret etmiştir. Davacı işverenin bilirkişi raporuna itirazı olmamıştır. Ne var ki mahkemece davalı (T.) Sendikası'nın yetki için başvurduğu tarihten itibaren kendisinde bulunan üyelik fişlerini işverene vermemiş olduğundan Bakanlık tespitine itibar edilemeyeceğinden, bahisle söz konusu yetki tespitinin iptaline karar verilmiştir. Ancak, 2822 sayılı Kanun'un 13. maddesinin 2. fıkrası hükmü uyarınca, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı kayıtlarına göre, Sendika'nın çoğunluğa haiz olup olmadığını tespit etmek durumundadır. 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 22. maddesinin 3449 sayılı Kanun'la değişik 4. fıkrası hükmüncü de, sendikanın üyeliği kesinleşen işçilerin üye kayıt fişlerini 15 gün içinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na ve işçinin çalıştığı işyerinin bağlı bulunduğu Bölge Müdürlüğü'ne göndermek zorundadır. Bakanlık bu kayıtları esas alarak tespit yapmıştır. Davacı tarafından itiraza uğramayan bilirkişi raporunda da aynı kayıtlara dayanılarak inceleme yapıldığı görülmektedir. Şu durumda başvuru tarihi itibarıyla işyerinde (T.) Sendikası'nın çoğunluğa sahip olduğu gerçekleşmiş bulunmaktadır. 2822 sayılı Kanun'un 13. maddesinin değişik hükmüne göre, işçi sendikasının üyelik fişlerini üç işgünü içinde işverene vermemiş olması, sırf bu sebeple yetki tespitinin iptalini gerektirmez. Bu zorunluluk, işverene yetki tespitinde sağlıklı bir sonuca varabilmesi ve itirazına dayanak yapabilmesi için öngörülmüş bir husustur.

O halde mahkemenin çoğunluk tespitinin iptali ne ilişkin kararının bozularak ortadan kaldırılmasına ve başvuru tarihi itibarıyla işyerinde (T.) Sendikası'nın çoğunluğa sahip olduğunun tespitine karar vermek gerekmiştir.

SONUÇ :

1- Adana 1. İş Mahkemesi'nin 13.3.1990 gün ve 1989/547 E. 1990/19D k. sayılı kararının BOZULARAK kaldırılmasına,

2- İşverenin itirazının reddine ve (M.) Gıda ve Dayanıklı Mamuller Pazarlama A.Ş. işyerinde 21.6.1989 başvuru tarihi itibarıyla (T.) Sendikası'nın çoğunlukta olduğunun tespitine,

3- ... (18.5.1990 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

İŞYERİNİN İHALE YOLUYLA BİR BAŞKA İŞVERENE DEVRİ, HİZMET AKDİNİN YENİ İŞVERENLE SÜRMESİNİ GEREKTİRİR

YARGITAY
9. Hukuk
Dairesi

E. 1989/11580
K. 1990/955
T. 2.2.1990

ÖZET : İşyeri, işçi kafeteryası olup, belirli sürelerle ihale edilerek ihaleyi kazanan tarafından işletilmektedir. İhalede işyerinin el değiştirmesi, işçiye haklı fesih olanağı kazandırmaz. Ancak, ihaleyle el değiştirme, işyerinin devri anlamına gelir. Bu nedenle de, ihalede kaybeden eski işveren, devir anındaki kıdem süreleri ve ücret düzeyleriyle sınırlı biçimde kıdem ödencesinden sorumlu olur.

DAVA : Davacı, ihbara ve kıdem tazminatı ile yıllık ücretli izin parasının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmekle dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR : 1- Dosyadaki yazılarla toplanan deliller ve kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davalının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2- Davacı Tüpraks'a ait işçi kafeteryasını ihale yolu ile üslenen davalının bu işyerinde işçi olarak çalışmıştır. İhale süresi bittikten sonra davalı yeni ihaleyi kaybetmiş ve işyeri başka bir işverene geçmiştir. Davacı bu sonucu hizmet akdinin davalı işveren tarafından feshi şeklinde değerlendirerek ihbar ve kıdem tazminatı istemiştir. Mahkeme ise davalının davacıya başka bir işyerinde iş teklif ettiğini, fakat bu işin mevsimlik olması nedeniyle kabul etmediğini ve İş Kanunu'nun 16. maddesinin 11. bendinin ilgili hükmüne göre hizmet akdini feshetmekte haklı bulunduğunu belirterek kıdem tazminatına karar vermiştir.

Ancak olayda ihale sonucu işyerinin bir işverenden başka bir işverene geçmesi söz konusudur. Böyle hallerde işçinin hizmet akdi feshedilmiş sayılmayıp yeni işverene geçmiş olur. Yani hizmet akdi ilişkisi yeni işverene devam eder. Ve işyerinin el değiştirmesi işçiye de fesih hakkı vermez. Davacının önceki ve sonraki işverenler nezdindeki kıdem tazminatında da İş Ka-

nunu'nun 14. maddesi hükmü gereğince hizmet akdinin kıdem tazminatını gerektirecek şekilde sona ermesi halinde, her iki işveren sorumlu olur. Ancak işyerini devreden işveren işçiyi çalıştırdığı sürelerle ve devir esnasındaki ücret seviyesiyle sorumludur. Anlatılan bu durum karşısında davacının kıdem tazminatı isteme hakkı doğmamıştır. Kıdem tazminatı isteminin bu sebepten reddi gerekir. Daire'mizin ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun kararlarında bu yöndedir. (Örneğin: İzmir 2. İş Mahkemesi'nin 21.4.1989 gün ve 919/251 sayılı kararıyla ilgili H.G.K.nun 17.1.1990 gün ve 1989/9-610 E. ve 1990/S.K. sayılı kararı)

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen sebepten BOZULMASINA, 2.2.1990 gününde oybirliğiyle karar verildi.

FİİLİ HİZMET ZAMMI, SİGORTALILIK SÜRESİ AÇISINDAN, İTİBARI HİZMET DEĞİL FİİLİ HİZMETE EKLENEN VE YAŞLILIK AYLIĞINA HAK KAZANMADA DİKKATE ALINAN BİR SÜREDİR

YARGITAY
HUKUK
GENEL
KURULU

E. 1988/10-270
K. 1988/472
T. 15.6.1988

ÖZET : Emekli Sandığı'na bağlı çalışıldığı sırada uygulanan fiili hizmet zammı, itibari hizmet değildir. Fiili hizmet zammı, fiili hizmete eklenen bir süredir ve fiili hizmet süresi ile birlikte değerlendirilerek fiili hizmetten sayılır. 2829 S.Y. ile, primi ödenmemiş süreler fiili hizmetten sayılmamışlardır. Ancak, fiili hizmet zammı, primi ödenmemiş sürelerden sayılmaz. Bu nedenlerle, fiili hizmet zamlarının sigortalılık süresine eklenmesi ve yaşlılık aylığına hak kazanma açısından dikkate alınması gerekir.

AĞUSTOS 1990 GIDA HARCAMASI

- **DÖRT KİŞİLİK AİLENİN GIDA HARCAMASI AĞUSTOS'90 AYI FİYATLARIYLA 500 BİN LİRANIN ÜZERİNE ÇIKTI**
- **ÇALIŞANLAR AĞUSTOS'90 DA GEÇEN AYA GÖRE 13.035.- LİRA DAHA FAZLA HARCAMA YAPMAK ZORUNDA KALİYOR.**
- **GIDA HARCAMASINDAKİ AYLIK ARTIŞ % 2.6, SON ONİKİ AYLIK ARTIŞ İSE YÜZDE 70.1**
- **SON BİR AYDA NOHUT YÜZDE 25, PİRİNÇ YÜZDE 18.4 İLE FİYATLARI EN ÇOK ARTAN TEMEL GIDA MADDELERİ OLDU..**

oniki ayda yüzde 70.1 oranında artış göstermiştir. Bir başka deyişle mutfaktaki enflasyon yüzde 70'lerde seyrederken, harcamalarının büyük bölümünü gıda harcamalarına ayırmak durumunda kalan çalışanların geçim koşullarını ağırlaştıran önemli bir faktör olmaktadır.

Yapılan piyasa belirlemelerine göre Ağustos'90'da gıda harcamasındaki artışta, yüzde 25'le nohut, yüzde 18.4 ile pirinç gibi temel gıda maddelerinin etkisi görülmektedir. Fiyat artışlarında dikkati çeken bir nokta ise, uygun mevsim koşullarına rağmen sebze fiyatlarındaki yüzde 8 oranındaki artıştır.

Aşağıda Temmuz'90/Ağustos'90 dönem itibariyle bazı temel gıda maddeleri fiyatlarının bir aylık artış oranları verilmektedir.

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİ tarafından Ankara'da yaşayan dört kişilik ailenin sağlıklı beslenmesini gerektirecek gıda maddelerini satın alabilmek için yapılması zorunlu harcama esas alınarak hesaplanan "Aylık gıda harcaması" tutarı, Ağustos'90'da ilk kez beşyüzbin lira sınırını aşarak 506.035.- liraya yükseldi.

Temmuz'90'a göre yüzde 2,6 oranında artış gösteren gıda harcaması tutarı, Ağustos ayında tüm dar ve sabit gelirli çalışanların bütçesine getirdiği ek yük 13.035.- lira oldu.

Farklı yaş grubuna sahip dört kişilik bir ailenin ihtiyaç duyduğu kalori miktarını sağlayan gıdalar için yapılması gereken aylık harcama tutarı şöyledir:

Bir önceki tabloda da görüldüğü gibi, dört kişilik ailenin yapması zorunlu asgari gıda harcaması

BAZI GIDA MADDELERİNDEKİ DEĞİŞİM (KG/TL)

	TEMMUZ 1990	AĞUSTOS 1990	ARTIŞ ORANI (%)
Nohut	2.000 -	2.500.-	25.0
Pirinç	2.450.-	2.900.-	18.4
Margarin	3.000.-	3.400.-	13.3
Yumurta	200 -	225.-	12,5
Zeytin	9.000.-	10.000.-	11,1
Sebze	1.425.-	1.540.-	8

DÖRT KİŞİLİK AİLENİN GIDA HARCAMASI

	AĞUSTOS'89	TEMMUZ'90	AĞUSTOS'90
— Yetişkin işçi	98822 -	167.844.-	172.110.-
— Yetişkin kadın	63.647 -	104.739.-	107.628 -
— 15-19 Yaş grubu çocuk	81.675.-	133.528 -	137.019.-
— 4-6 yaş grubu çocuk	53.282 -	86.889.-	89.278 -
TOPLAM.....	297.426.-	493.000 -	506.035.-

Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından 1987 yılında yapılan gelir ve tüketim harcamaları anketi sonucuna göre; toplam tüketim harcamaları içinde yüzde 36,27'lik bir payı olan gıda harcamalarında meydana gelen fiyat artışları, besin değeri yüksek gıda maddeleri de gözönüne alındığında çalışanların karşı karşıya bulundukları olumsuzluklar daha iyi anlaşılmaktadır.

AĞUSTOS SONUNDA

TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİNDE SON DURUM

A) UYUŞMAZLIKTAKİ OLANLAR

SENDİKA	İŞYERİ	İŞÇİ SAYISI
TARIM-İŞ	İzmir Valiliği Özel İdare Müdürlüğü	18
T. MADEN-İŞ	Ege Metal Madencilik A.Ş.	433
	Büyük Çeltek Kömür İşi.	351
	Aydın Linyit Ltd. Şti.	415
	Kömür İşi. A.Ş.	251
PETROL-İŞ	Asilgaz Tıbbi ve Sinai Gazlar Ticaret	23
	Koruma Tarım İlaçları A.Ş.	326
	Pilma Pil Sanayi Ltd. Şti.	71
	Yenisan Yenileme Yan Sanayi A.Ş.	40
	Neta Denizcilik ve Tic. Ltd. Şti.	79
	Eyüp Sabri Tuncer Kim ve Gıda Sanayi	17
	Sepor Isı Yalıtım ve Amb. San.	38
	İnci Plastik ve Jüt San.	108
TEKGIDA-İŞ	İMSA	200
AĞAÇ-İŞ	Orma Orman Ürünleri	275
	Gentaş A.Ş.	178
	Kurş Orman Ürünleri	36
SELÜLOZ-İŞ	Trakya Kağıt Sanayi	60
	Omas	15
TEZKOOP-İŞ	MMO Makina Müh. Odası	23
	Gima T.A.Ş.	455
TÜMTİS	Pakçakıl Kum Deposu	8
SAĞLIK-İŞ	Balat Orheim Hastanesi	60
	Yedikule Balıkçı Rum Hastanesi	33
BELEDİYE-İŞ	Çeşitli Belediyeler	666
		+
TOPLAM		4.179

B) GREV KARARI ALANLAR

SENDİKA	İŞYERİ	İŞÇİ SAYISI
T. MADEN-İŞ	Türk Maadin A.Ş.	688
	Krom Demir	51
PETROL-İŞ	Sangaz A.Ş.	32
	Petlas Lastik San. Tic. A.Ş.	74
TEKSİF	Upişaş	400
ÇİMSE-İŞ	Muğla Kireç Fabrikası	46
	Bintaş Bartın İnşaat Sanayi Ticaret	59
	Gorbon İşıl Seramik A.Ş.	122
	Gök İnşaat A.Ş.	75
	Çaytaş A.Ş.	44
SELÜLOZ-İŞ	Yılmak	105
	Turan Kağıt	46
AĞAÇ-İŞ	Mob Mobilya	41
	SFC Ağaç Sanayi	167
	Yonpaş	173
TÜRK METAL	Avsan Mak. San. A.Ş.	100
TOLEYİS	İstanbul Sipahi Ocağı	22
KOOP-İŞ	Pancar Ekiciler Birliği	75
		+
TOPLAM		2.320

C) GREVLER

Sendikası	İşyeri	Başlama Tarihi	İşçi Sayısı
TARIM-İŞ	Köy-Tur Tavukçuluk	11.6.1990	2
	Köy-Tur Tavuk Kesimhanesi	16.7.1990	66
T. MADEN-İŞ	Üzmen Madencilik	5.1.1989	22
	Kömür İşi. Mihaliççik Linyit İşi.	12.1.1990	94
	Akpaş Maden Pazarlama	25.1.1990	52
	Hayri Ögelman Md. Ltd.	30.6.1990	189
	Ögel Madencilik	30.6.1990	111
PETROL-İŞ	Ortaş Orman Ürünleri	6.6.1989	23
	Canik Lastik Fabrikası	12.10.1989	21
	Akakim Kimya Sanayi	12.4.1990	38
	Boyataş Boya Dağıtım San.	20.4.1990	73
	Malazlar Kibrit Sanayi Ticaret	12.6.1990	67
ÇİMSE-İŞ	Eternit Sanayi A.Ş.	19.4.1990	389
	Betontaş	29.5.1990	250
	Sümerbank Yıldız Porselen	6.6.1990	300
TOLEYİS	Hilton Oteli	18.8.1990	280
TÜRK METAL	Ege Dökümcülük	20.3.1989	21
TES-İŞ	Kralkızı Barajı	25.6.1990	344
T. HARB-İŞ	ABD İşyerleri (x)	3.8.1990	4.150
TÜMTİS	M. Ali Tuzcuoğlu Nakliyat	12.6.1989	64
	Türkmenler Kum Deposu	2.7.1990	9
	Bayhanlar Kum Deposu	27.7.1990	6
BELEDİYE-İŞ	Yalova Belediyesi	6.8.1990	211
	Ceyhan Belediyesi	7.8.1990	325
		+	
TOPLAM			2.957

(x) Bakanlar Kurulu kararı ile
60 gün süre ile ertelenmiştir.

TÜRK-İŞ VE BAĞLI SENDİKALAR

	TÜRK-İŞ Genel Bşk.: ŞEVKET YILMAZ Bayındır Sokak No: 10 Tel: 133 31 25-26-27-28-29 ANKARA Fax : 133 68 09	14	DOK GEMİ-İŞ Gen. Bşk.: NAZIM TUR Büyük Langa Fabrika Sokak Necmibey İşhanı No: 18 Tel: 517 12 78 (3 hat) Yenikapı/İSTANBUL Fax: 517 13 85
01	TARIM - İŞ Gen. Bşk.: SABRİ ÖZDEŞ Necatibey Cad. 22 Tel: 231 78 56-57-58-59 Sıhhiye/ANKARA Fax: 229 85 92	15	YOL - İŞ Gen. Bşk.: BAYRAM MERAL İstanbul Cad. No. 58 İskitler / ANKARA Tel: 342 22 40 - 51 Fax : 341 27 05
02	TÜRKİYE MADEN İŞ Gen. Bşk.: H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strazburg Cad. 7/3-4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel: 231 73 55-56-57 Fax: 229 89 31	16	TES-İŞ Gen. Bşk.: FARUK BARUT Meşrutiyet Cad. Karanfil Sokak 34 Fax : 118 58 89 Tel: 117 84 57-58-59 - 118 58 89 Bakanlıklar/ANKARA
02	GENEL MADEN-İŞ Gen. Bşk.: ŞEMSİ DENİZER Mithatpaşa Cad. Okul Sokak Tel: 120 02 - 132 04 ZONGULDAK Fax: 36 635	17	TEZKOOP-İŞ Gen. Bşk.: Necatibey Cad. Sezenler Sokak 2/16 Tel: 231 74 94 (6 Hat) Sıhhiye/ANKARA
03	PETROL-İŞ Gen. Bşk.: MÜNİR CEYLAN Yıldız Posta Cad. Evren Sitesi D Blok Tel: 174 88 96 (4 Hat) Gayrettepe/İSTANBUL Fax: 174 74 46	17	KOOP-İŞ Gen. Bşk.: AHMET BALAMAN İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Tel: 230 08 55 - 229 44 80 Yenisehir/ANKARA
04	TEKGIDA-İŞ Gen. Bşk.: ORHAN BALTA 4. Levent Konaklar Sokak Tel: 164 49 96-97-98 Levent/İSTANBUL Fax: 164 01 27	18	TÜMTİS Gen. Bşk.: SABRİ TOPÇU Küçük Langa Cad. No: 49/5 Aksaray / İSTANBUL Tel: 524 36 79 - 531 40 75-76
05	ŞEKER-İŞ Gen. Bşk.: HİKMET ALCAN Karanfil Sokak 59 Bakanlıklar/ANKARA Tel: 118 42 73-74 - 117 19 88 Fax : 125 92 58	19	DEMİRYOL-İŞ Gen. Bşk.: ENVER TOÇOĞLU Necatibey Cad. Sezenler Sokak 5/4 Tel: 231 80 28-30-31-32 ANKARA
06	TEKSİF Gen. Bşk.: ŞEVKET YILMAZ Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sokak No: 1 Kat : 5-6 Tel: 131 21 70-71-72-73 ANKARA Fax: 131 10 53	20	TÜRKİYE DENİZCİLER Gen. Bşk.: EMİN KUL Rıhtım Cad. Denizciler Sokak No: 7 Tel: 144 48 38 - 149 56 29 Tophane/İSTANBUL Fax: 144 52 21
07	DERİ-İŞ Gen. Bşk.: YENER KAYA Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Aksaray/İSTANBUL Tel: 522 19 89 - 526 28 65 Fax : 528 62 07	21	HAVA-İŞ Gen. Bşk.: ATILAY AYÇIN İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Fax : 571 90 51 Tel: 572 25 98 - 572 35 27 Bakırköy/İSTANBUL
09	AĞAÇ-İŞ Gen. Bşk.: GÜRAL ERÇAKIR Necatibey Cad. No: 20/22-23 Tel: 229 53 95 - 229 08 27 Sıhhiye / ANKARA	23	LİKAT-İŞ Gen. Bşk.: MELİH HÜSNÜ YILMAZ Necatibey Cad. Sezenler Sokak 4/5 Tel: 231 74 18-19 Sıhhiye / ANKARA
09	SELÜLOZ-İŞ Gen. Bşk.: FİKRİ KARAKADILAR Ömerağa Mah. Hürriyet Cad. İşilay Apt. Kat: 1 Tel: 118 99 - 134 50 İZMİT Fax: 134 51	23	HABER-İŞ Gen. Bşk.: ALİ AKBAL Tuna Cad. 30/8 Tel: 131 90 44-45 Fax : 134 57 04 Sıhhiye / ANKARA
10	BASIN-İŞ Gen. Bşk.: ALİ EKBER GÜVENÇ Necatibey Cad. 20/21 Tel: 230 29 08 - 229 85 65 Sıhhiye / ANKARA	24	SAĞLIK-İŞ Gen. Bşk.: MUSTAFA BAŞOĞLU Necatibey Cad. 23/9-10 Tel: 231 80 45 Sıhhiye / ANKARA
11	BASİSEN Gen. Bşk.: METİN TIRYAKIOĞLU İstiklâl Cad. 311 - Mısır Han Kat: 4 Oda: 15 Tel: 151 99 00 Galatasaray / İSTANBUL Fax: 152 38 35	25	TOLEYİS Gen. Bşk.: CEMAL BAKINDI İnelbey Mh. Küçük Langa Cd. No.16/18 Kat: 1 Bilir İş Merkezi Tel: 585 92 24 Aksaray - İSTANBUL Fax: 585 92 24
11	BASS Gen. Bşk.: TURGUT YILMAZ Sümer Sokak 29 Tel: 230 13 71 - 230 20 28 Demirtepe / ANKARA	26	TÜRK HARB-İŞ Gen. Bşk.: KENAN DÜRÜKAN İnkilâp Sokak 20 Fax: 117 13 64 Tel: 117 50 97-98-99 - 134 20 02 Kızılay / ANKARA
12	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ Gen. Bşk.: TAMER ERALAN Necatibey Cad. No: 20 Kat: 4 Fax: 230 24 43 Tel: 229 53 91 - 229 53 96 - 229 33 28 Sıhhiye / ANKARA	27	TGS Gen. Bşk.: ORHAN ERİNÇ Basın Sarayı Kat: 2 Tel: 527 85 34 Çağaloğlu / İSTANBUL
12	KRİSTAL-İŞ Gen. Bşk.: İBRAHİM EREN Kazancı yokuşu, Ağaçağı Sokak No: 3 Daire: 10 Tel: 151 95 77 (3 Hat) 80090 Taksim / İST. Fax: 151 95 79	28	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ Gen. Bşk.: FUAT ALAN Yeni Selim Paşa Sokak 62 Fax: 513 93 68 Tel: 513 82 54-55-56 Aksaray / İSTANBUL
13	TÜRK-METAL Gen. Bşk.: MUSTAFA ÖZBEK Akıncılar Sokak No: 14 Tel: 231 79 40-43 Maltepe / ANKARA Fax : 229 77 14		TÜRK-SEN Gen. Bşk.: ÖNDER KONULOĞLU 7 A Şehit Mehmet R. Hüseyin Sokak Tel: 72 444 Lefkoşe / KIBRIS